

Siinmaa püha Apostli ja Ewangelisti Johannele
Jumalasõna-Opetaja Weenaste-Seltsi kirjastus Nõ 6.

1916. aasta
Kalender.

Kolmas aastakäik.

Kokkuseadinud:
Preester Wasili Werlof.
Preester Kodrat Saarmann.

== Hind 10 kop. ==

M. Tamweri trükk, Haapjalu.

H i i u m a a

püha apostli ja Ewangelisti Johannese Jumalasõna-Spetaja
Dennaste-Seltsi kirjastus № 6.

1910

aasta

Kalender.

Kolmas aastakäik.

Koostanud:

Preester Wasili Werlof.

Preester Kodrat Saarmann.

M. Tamwerf'i trükk, Haapjalu.

1910

1910

Kalender

ERSV TA Fr. B. Kreutzwaldi nim
Kirjandusmuuseumi

Arhiivraamatukogu

1954.1429 ✓

1910 aastal on 365 päewa.

Märkide seletus.

● = noorkuu,

☾ = esimine weerand,

☽ = täiskuu,

☾ = viimne weerand.

f. — kell; m. — minut; p. — päew; el. — enne lõunat; pl. — pärast lõunat; õ. — õhtul; ö. — öösi; p. — pärast, püha; pp. — pühapäew; h. — hommikul; f. — kannataja; fd. — kannatajab; kn. — kannatajanaene; ft. — suurtannataja; w. — waga; ww. — wagab; wn. — waganaene; ap. — apostel; pr. — prohwet; pf. — piiskop; üpf. — ülempiiskop; EG. — Hommikü Ewangelium; Sw. — Saulu wiis; St. — Liturgia; Le. Iht. — Uue laulu raamatu lehekül.

Aja wah.

Kõik tunni-ajad selles kalendris on Peterburgi tella järele, arwatud. Aga see aeg ei ole mitte kõigis kodumaa linnades õige waid ainult Keel-Estimaal. Soowib — teegi mõne meie kodumaalinna eht uurga kohaliku õiget aega teada saada, siis lisagu kalendri armudele järgmised arwud juurde: Tallinnas 2 min. Haapsalus 7 min., Hiiumal 11 min., Saaremaal 12 min., Niias 6 min. ja Pärnäs 4 min., eht jälle arwatu kalendri arwudest maha: Narwas 11 min., Rakweres 4 min., Paides 1 min., Tartus 5 min., Walgas 2 min.

Benemaal, peal Soome- ja Poolamaa, Rumenias, Serbias, Bulgarias ja Greakamaal tarwitatakse Julianuse ehl wana-kalendrit, muides riikides. Gregorianuse ehl uut-kalendrit. Gregorianuse kalender on Julianuse kalendrist jell aastasajal 13 päewa ees. Seega: on meil 1 jaanuar, siis on Soome- ja Poolamaal ja ka wäljamaa riikides, peale Rumenia, Serbia, Bulgaria, ja Greakamaa, 14 jaanuar.

Aasta-aegade algused.

Awade algab 8 märtsil kell 2 õh.

Suwi algab 9 juunil kell 10 hom.

Sügise algab 10 septembril kell 12 õh.

Talwe algab 9 detsembril kell 7 õh.

Päitese- ja kuu warjutamised.

1910 aastal on 2 päitese ja 2 kuugarjutamist. 1) Täieline päitese warjutus on 25 aprillil; näha — Australias, 2 osaline

päitese warjutus — 19 oktoobil. 3) Täieline kuu warjutus — 10 mail, Wenemaal näha ei ole; 4) täieline kuu warjutus — 4 nowembril; näha Europa- ja Asia- Wenemaal, sellega ka meil. Warjutuse algus kell 12, 45 m. õh., warjutuse kestkoht kell 2, 22 m. hom., lõpp — kell 3, 59 m.

**Päewad, mill kõik awalikud lõbustused ja pidud (näite-
mängud, kontserdid, näoattepidad) keelatud on.**

5. jaanuaril, 1. weebuaril, 24. märtsil, 5., 14. ja 28. augustil, 7. ja 14. septembril, 20. nowembril, 24. detsembril, peale selle: Palmipunde püha laupäewal, kestinädalal enne Tae-
waminemise püha, Nelipühi laupäewal, 1. Jõulu pühal, Palmi-
puude pühal, 1. Ülestõusmise pühal ja 29. augustil.

Paastu pärast on etendused keelatud: suure paastu esimese
nädala esmapäewast kuni 2 paastunädala esmapäewani; 2. paas-
tunädala laupäewast kuni 5. paastunädala pühapäewani; 6. paas-
tunädala laupäewast kuni Ülestõusmise püha esmapäewani.

Sündinud asjade ajaarw.

	Aasta.
Weneriit rajatakse	862
Katoliiku usk tuleb meie maale	1208
Gestirahwa wiimane wastuhakkamine	1343
Ordu walitsuse lõpp, Poola aja hakatus	1561
Tallinnamaa saab Rootsi alla	1561
Raamatute trükitmine algab Wenemaal	1563
Siberimaa saab Weneriigi alla	1589
Piiwimaa langeb Rootsi alla	1629
Esimene apteek awatakse Wenemaal	1701
Esimene ajaleht ilmub Wenemaal	1703
Tartu saab wenelastele	1704
Rodumaa saab Wenewalitsuse alla	1710
Uus Testament ilmub Tallinnas trükkis	1715
Rõugepanemine algab Wenemaal	1768
Inimeste turul müümine keelatakse Wenemaal ära	1808
Brantslaste Wenem. tulemine, Moskwa ja Riia l. põlemine	1812
Aleksander I kinnitab Gestimaa talurahwa priiks	1816
Aleksander I lasseb Piiwimaa talurahwa priiks	1819
Esimesed priinimed pannakse Piiwimaal	1822
Digust laguneb meie maale laiali	1841
Arimmi sõja hakatus	1853
„Vernu Postimees“ ilmub	1857

Aleksander II kinnitab Siivimaa talurahwa seaduse	1860
Wenerahwas saab wabaks	1861
Waldadele antakse omawalitsus	1866
Gsimene Gesti laulupidu	1869
Gesti Kirjameeste Selts hakkab tööle	1872
Meilbise wäteenistuse seadus pannakse maksma	1874
Wene-Türgi sõda	1877
Rahwatoolid seatakse hariduse-ministeriumi alla	1887
Uued kohtud tulewad meie maale	1889
Wene Jaapani sõda	1904
„Waimulik Sõnumetooja“ ilmub	1904
Uhusalliwuse manifest	1905
Riigivolikogu kutsutakse esimest korda kokku	1906
Gsimene riigivolikogu jaadetakse laiali	1906
Riigivolikogu kutsutakse teist korda kokku	1907
Teine riigivolikogu jaadetakse laiali	1907
Riigivolikogu kutsutakse kolmat korda kokku	1907

Keisri Herra Perefond.

Nikolai II Aleksandrowitš, Weneriigi Keiser ja Tšeslitseja, Poolamaa Kuningas Soomemaa Suurwürst jne. jne. sünd. 6. mail 1868, hakkas walitsema 20. oktoobril 1894, abielusje astund 15. nowembril 1894.

Tema ema, leff Keiserinna Maria Feodorowna, sünd. 14. nov. 1847, oli abielus Keisri Aleksandri III.

Keisri Herra Abikaasa :

Aleksandra Feodorowna, Hesseni Snurhertzogi tütar, sünd. 25. mail 1872.

Aunjärjepärija :

Aleksei Nikolaewitš, sünd. 30. juulil 1904.

Keisri Herra Tütred :

Oлга Nikolaewna, sünd. 3. nov. 1895.

Татjana Nikolaewna, sünd. 29. mail 1897.

Мария Nikolaewna, sünd. 14. juunil 1899.

настасья Nikolaewna, sünd. 5. juunil 1901.

Kiriku- ja Kroonupühad,
mil Wenetiigi koolid ja kohtud finni on.

Ja a n u a r.

1. Uus aasta. Kristuse ümberloikamise p.
6. Kolmekuninga p.

W e e b r u a r.

2. Issanda templiwiimise p. Kiiinla p.
19. Wenerahwa wabatšf. p.
- 25—27. Wõinädala päewad.

M ä r t s.

25. Rõõmu kuulut. n. Mariale.

A p r i l.

15. Suur Neljap.
16. Suur Keede.
17. Suur Laup.
- 18—24. Pihawõtte p. näd.
23. Keisri Proua nimepäew.

M a i.

6. Keisri Herra sünd. p.
9. P. imeteotegija Nikolai p.
14. Keisri Herra ja Proua kroon. p.
27. Issanda taewamin. p.

J u u n i.

- 6—7. Suuiste ehk Nelip.
24. Kristija Johanneſe ſ. p. Saanip.
29. Peetri Paawli p.

J u u l i.

20. Eliaſe päew.
22. Keisri Herra Ema nimep.
30. Annjärjepärija ſ. p.

A u g u ſ t.

6. Issanda muutmise p.
15. Sumala sünnitaja ſurma p.
29. Kristija Johanneſe ſurma p.
30. Suurw. Aleſ. Newſki p.

S e p t e m b e r.

8. Neitſi Maria ſünd. p.
14. Issanda risti ülend. p.
26. Ap. Johanneſe ſurma p.

O k t o b e r.

1. Sumala sünnit. kaitſm. p.
5. Annjärjepärija nime p.
21. Keisri Herra troonipäälſaam. p.
22. Kaasani Maaria p.

N o w e m b e r.

14. Keisri Ema ſünd. p.
21. Neitſi Maria templi wiimise p.

D e t ſ e m b e r.

6. Keisri Herra nime p.
- 25—27. Kristuse ſündimeſe ehk Jõulu pühad.

Abieluſſe laulatujeſt.

Digeuſu koguduse ſeaduſe järele on abieluſſe laulatamine keelatud :

- 1) 14. nowembrift kuni jaanuarini.
- 2) Pihawõtmise lõpu pühapäewast apostli Tooma pühapäewani (20 Weebruarist — 25 Aprillini).
- 3) Apostlite paastu ajal (14—29 juunini).
- 4) Sumala ema ſurma paastu ajal (1—15 auguſtini).

5) Üleühtse teisi- ja neljapäewadel, sest et päewad, mis nende järele tulewad, paastupäewad on ja ka neil päivil, mis suurte pühade eel on, nädali laupäewadel ja 28. augustil, sest selle päewa järele tuleb 29. august, mis paastupäew on.

6) Neil päivil, mis Keisri kroonimise ja trooni peale saamise pühade eel on.

Surnute matmisest.

Surnuid ei maeta: 1. Jõulu pühal, 1. Siinawõtte pühal ja suurtel kroonu pühadel: Keisri Herra, Keisri Proua ja Trooni, pärija sündimise ja nimepäivil, niisamati ka Keisri Herra trooni peale saamise ja kroonimise päivil.

Paastu päewad.

5. jaanuar.	1—15 augustini.
1. märtsist kuni Siinawõtte pühadeni.	29. august.
14—29. juunini.	14. september.
deni ja iga nädala teistnädalal ja reedel, peale suurte pühade nädalate ja wõinädala- teistnädala ja reedi, mil paastu ei ole.	15. novembrist Jõulu pühadeni

Pühapäewade hommiiku-teenistuse

Evangeljumi lugemised:

1. Mat. ew. 28,16—20.	7. Joan. ew. 20, 1—10.
2. Mark. " 16, 1—8.	8. Joan. " 20,11—18.
3. Mark. " 16, 9—20.	9. Joan. " 20,19—31.
4. Luuk. " 24, 1—12.	10. Joan. " 21, 1—14.
5. Luuk. " 24,12—35.	11. Joan. " 21,15—25.
6. Luuk " 24,36—54	

I.

Jaanuar.

Wana kalend.	r. n.	M ä l e s t u s e p ä e w a d.	Täht- päewad.
1 Keede	14	Aneaasta p. Issanda ümberl öik. p. H.E. Joan. 10,9—16. Lit. Kol. 2,8 —12. Luuk. 2,20—21, 40—52. Er. Ihf. 97—104. Ülemp. Wasilinus.	
2 Laup.	15	Silvester, Room. pf. w. Serahw. wn. Juliania.	
3 Pühap.	16	33 p. p. Kolm. p. j a p. e. Issanda rist Lw. 8. H.E. II. Lt. 2 Tim. 4,5-8. Mark. 1,1—8. Er. Ihf. 15. 27. 33. 34—35. 42. 44—45. 55. 62. 64-65. Prohw. Malahia, t. Gordius.	
4 Esmap.	17	Ap. Jakobus, Simeon, Anania, Siilas, Kodion, Siinas, Kliment, Koderat ja t.	
5 Teisip.	18	W. tiiterl. Apollinaria, w. Miinas, prohwet Mikka.	Paastup.
6 Kolmap.	19	Issanda ristim. ehk Kolmekunnin. p. H.E. Mark. 1,9-11, Lit. Tiit. 2,11-14. 3,4-7. Mat. 3,13-17. Er. Ihf. 104-115.	D
7 Neljap.	20	Ristija Johannes.	
8 Keede	21	Kf. Isidor, Julian, Emilian, kn. Was- silissa ja Maronilla.	
9 Laup.	22	Wilippus, Moskwa mitrop., w. Emstrat	
10 Pühap.	23	34 p. p. Kolm. p. ja p. p. Issanda ris- timist. Lw. I. H.E. 1. Lit. Ewef. 4,7- 13. Mat. 4,12-17. Er. Ihf. 3. 18. 30. 34-35. 44-45. 57. 64-65. Pf. Grigo- rius, w. Paulus, Markian.	Paawli p
11 Esmap.	24	W. Theodosius ja Michail.	
12 Teisip.	25	Kn. Tatiana, ülemp. Sawwa.	
13 Kolmap.	26	K. Ermil, w. Ininarch ja Jakobus.	
14 Neljap.	27	W. Adam, Seesajas, Mooses, Jisaf, Benjamin, wn. Miina.	
15 Keede	28	W. Paulus, Gabriel, Joannes ja Prochor.	
16 Laup.	29	Kn. Leonilla ja Jowilla.	

Wana kalend.	r. u.	M ä l e s t u s e p ä e w a d.	Täht- päewad.
17 Pühap.	30	35 p. p. Kolm. p. W. 2. HC. 2. Dr. Wes- lit. Kolof. 3, 12—16. Luuf. 18, 18—27. kes. 1843. Er. lhf. 5. 19. 31. 34—35. 36. 44— 45. 47. 58. 64—65. W. Antonius. Tõnise p.	
18 Esmap.	31	Ülemp. Athanasius ja Kirillus.	
19 Teisip.	1	W. Malarius ja Arseni.	
20 Kolmap.	2	W. Euthimius, t. Eusewius.	☾
21 Neljap.	3	W. Maksim, t. Walerian, Eufeni, kn. Agnina.	1, 28 ö.
22 Keede	4	Ap. Timoteus, t. Maanuil ja Leonti.	
23 Laup.	5	A. pf. Kliment, t. Agathangel, w. Gennadi.	
24 Pühap.	6	36 p. p. Kolm. p. W. 3. HC. 3. Lit. 1 Tim. 1, 15—17. Luuf. 18, 35 —43. Er. lhf. 6. 21. 31. 34—35. 37. 44—45. 49. 59. 64—65. Wn. Kienia.	
25 Esmap.	7	P. Grigorius, Jumalafõna õpetaja.	
26 Teisip.	8	Wn. Maria, w. Siimeon ja Arkabi.	
27 Kolmap.	9	S. Joannes Kuldsuu, ülemp.	
28 Neljap.	10	W. Chwrem ja Palladi.	
29 Keede	11	R. pf. Ignatius, w. Lawrence, t. Ro- man.	☉ 3, 14 h.
30 Laup.	12	Pfd. Wasilius, Grigorius ja Joannes, w. Sinon, kn. Hrista.	
31 Pühap.	13	37 p. p. Kolm. p. W. 4. HC. 4. Lit. 1 Tim. 4, 9—15. Luuf. 19, 1—10. Er, lhf. 8. 22. 31. 34—35. 38. 44—45. 50. 60. 64—65. R. Wiktor, Klaudius. Wiktorin, w. Nikitas.	

Päike tõuseb.

1	kuupäawal kell 9,	3 m.
11	" "	8, 46 "
21	" "	8, 25 "
31	" "	8, 0 "

Käheb looja.

kell 3,	52 m.
" 4,	15 "
" 4,	38 "
" 5,	5 "

II.

F e e b r u a r .

Wana kalend.	*: n:	M ä l e s t u s e p ä e w a d .	T ä h t - p ä e w a d .
1 Esmap.	14	R. Trihwon, kn. Perpetuja, w. Wendenian.	Küünla p
2 Teisip.	15	Issanda tempsiwim. p. H. E. Luuk. 2, 25-32. Lit. Ebr. 7, 7-17. Luuk. 2, 22-40. Er. Iht. 116-123.	
3 Kolmap.	16	W. Siimeon ja Anna	
4 Neljap.	17	W. Issidor, f. Abramius ja Sador.	D 8, 33 d.
5 Reede	18	Ülpt. Theodosius, kn. Agathia ja Theodulia.	
6 Laup.	19	Kn. Martha ja Maria, Kristina, Kalista, w. Wikarion.	
7 Pühap.	20	Gölneri ja wariseri p. p. Ew. 5. H. E. 5. Lit. 2 Tim. 3, 10-15. Luuk. 18, 10-14. Er. Iht. 124-126. W. Partheinius ja Luukas.	
8 Esmap.	21	R. Theodor, pr. Sakkarias.	
9 Teisip.	22	R. Nikitor, pf. Pankratius.	
10 Kolmap.	23	Kn. Walentina ja Paawla.	
11 Neljap.	24	R. Wlasius, würst Wsewolod, w. Dimitrius.	D 5, 37 h.
12 Reede	25	Ültempf. Meletius, wn. Maria.	
13 Laup.	26	W. Martinian, wn. Sooja, w. Ewlogius.	
14 Pühap.	27	Kadunud poja p. p. Ew. 6. H. E. 6. Lit. 1 Kor. 6, 12-20. Luuk. 15, 11-32. Er. Iht. 126-130. W. Awksentius, apostlisar. Kirillus.	
15 Esmap.	28	Ap. Onisimus, wn. Ewrosinia.	
16 Teisip.	1	R. Walent, Samuel, Daniel, Julian.	

Küünla-kuu.

28 p.

Wana kalend.	r.	M ä l e s t u s e p ä e m a d.	Täht- päewad.
17 Kolmap.	2	R. Theodor, kn. Marianna.	
18 Neljap.	3	Leo, Rooma pf., Flavian, Konstan. patr.	
19 Reede	4	Ap. Arhipius, Wilemon, kn. Aphwia.	☾
20 Laup.	5	W. pf. Leo, w. Agathon ja Kornelius.	9, 53 h.
21 Pühap.	6	Lihaföömise lõpu p. p. Iw. 7. SC. 7. Tit. 1 Kor. 8, 8-9, 2. Mat. 25, 31-46. Er. Iht. 130-133. W. Timo- theus, Ülempf. Ewstratius.	
22 Esmasp.	7	R. Mawrikus ja Fotin, w. Thalafius ja Simnius.	Peetri p.
23 Teisip.	8	R. pf. Polikarpus, w. Antonin, Mooses, Polichronius.	
24 Kolmap.	9	W. Erasmus. Nistia Juhanne- pea 1 ja 2 leidmine.	Madise p.
25 Neljap.	10	Ülempf. Tarafius.	
26 Reede	11	Pf. Porfirius, t. Sebastian.	☉
27 Laup.	12	W. Prokopius, Tiitus, Thalalei.	2, 13 ö.
28 Pühap.	13	Piimasöömise lõpu p. p. Iw. 8 SC. 8. Tit. Room. 13, 11-14, 4. Mat. 6, 14-21. Er. Iht. 134-137. W. Wasfilius, t. Nestor, wn. Marina ja Riira.	

Päike tõuseb.

10 kuupäewal kell 7, 34 m.

20 " " 7, 6 "

Läheb looja.

kell 5, 30 m.

" 5, 55 "

III.

Märts.

Wana kalend.	n. r.	M ä l e s t u s e p ä e w a d.	Täht- päewad.
1 Esmap.	14	Rn. Ewtokia, Antoniina Domnina. Paast algab.	
2 Teisip.	15	W. Sawwa, pf. Arseni, kn. Ethwalia	
3 Keiskn.	16	W. Sinon, t. Kleonit, waga tüd. Piana.	
4 Neljap.	17	W. Gerasim, kn. Juliana.	
5 Reede	18	R. Konon, w. Adrian, kn. Iroida.	
6 Laup.	19	42 kn. Ammorio linnas.	5, 38 h.
7 Pühap.	20	Esimene pühapäew paastus. W. 1. H. 9. Lit. Ebr. 11, 24-26. 32-12, 2. Joan. 1, 43-51. Er. Iht. 155-158. R. Kapiton, w. Paulus ja Emilian, t. Elpidius.	
8 Esmap.	21	W. Laatsarus.	
9 Teisip.	22	Rt. Valeri, Kirion, Valent ja teij.	
10 Kolmap.	23	R. Rodrat, Kiprian, Wiktor, kn. Ha- riessa ja Galtina.	
11 Neljap.	24	P. Sohronius, pf. Ghwimius.	
12 Reede	25	W. Theohwanus, p. Siimeon.	
13 Laup.	26	W. Nikihwor, Aleksander, kn. Kris- tiina.	Taliharja [p. 10, 22 h.]
14 Pühap.	27	Teine pühapäew paastus. W. 2. H. 10. Lit. Ebr. 1, 10-2, 3. Mark. 2, 1-12. Er. Iht. 158- 160. W. Benedikt, würst Ros- tißlaw.	
15 Esmap.	28	R. Agapius ja Nikander.	
16 Teisip.	29	R. Papa, ap. Aristomul, p. pf. Serapion.	

Wana kalend.	n.	M ä l e s t u s e p ä e w a d.	T ä h t - päewad.
17 Kolmap.	30	W. Aleksiuse, w. Makarius.	
18 Neljap.	31	Ülmpt. Kirillus, t. Trohwin. ja Emkarpinus.	T. Wiebe- mann f. 1805.
19 Reede	1	R. Krisantus, kn. Daria, Klawdia ja Maria.	
20 Laup.	2	W. Joannes, kn. Aleksandr, Klaw- dia ja Sulfania.	
21 Pühap.	3	Kolmas pühapäew paastus. Ristikumard. p. Lw. 3. HE. 11. Lit. Ebr. 4,14-5, 6. Mark. 8, 34-9, 1. Er. lht. 160-164. W. pt. Jakobus, p. Toomas.	C 2, 49 h.
22 Esmap.	4	W. Wasilius, w. Isjakus.	
23 Teisip.	5	R. Wilipus ja kn. Iibia.	
24 Kolmap.	6	W. Sakarias, Artemon.	
25 Neljap.	7	Röömnikuulutam. Teitsi Ma- riale. HE. Lunt. 1,39-49. 56. Et. Ebr. 5,11-18. Lunt. 1,24-38. Er. lht. 179-184.	Baastu Maarjap
26 Reede	8	Peaingel Gabriel, kn. Parisja ja Ala.	Sittwima ceftl. wab. 1819.
27 Laup.	9	Kn. Matrona, t. Mannil.	11, 26 B.
28 Pühap.	10	Neljäs pühapäew paastus. Lw. 4. HE. 1. Lit. Ebr. 6,13-20 ja Lw. 5,9-19. Mark. 9,17-31. ja Mat. 4,25-5,12. Er. lht. 164-166. W. Marion ja Jonas.	
29 Esmap.	11	Pt. Markus, w. Joonas.	
30 Teisip.	12	W. Sofima.	
31 Kolmap.	13	Rpt. Spatus, w. Apollonius.	

Päike tõuseb:

Päheh looja:

2 kuupäewal kell 6, 36 m.	kell 6, 19 m.
12 " " 6, 9 "	6, 41 "
22 " " 5, 38 "	" 7, 5 "

IV.

April.

Wana kalend.	t.		M ä l e s t u s e p ä e w a d.	T ä h t - päewad.
1 Neljap.	14	paast.	W. Maria, f. Gerontius.	Karja- lastm. p. D 4, 5 ö.
2 Reede	15		W. Titus, f. Amfian.	
3 Laup.	16		W. Nifita ja Mirik.	
4 Pühap.	17	6 nädal paastus.	Viies pühapäew paastus. W. 5. Hc. 2. Lit. Ebr. 9, 11-14. Kal. 3, 23-29. Mark. 10, 32-45. Luk. 7, 36-50. Er. Iht. 168- 169. W. Joosep ja Sossimas.	
5 Esmap.	18		W. Platon, Siimeon, kn. Theodora.	
6 Teisip.	19		W. Platonida, p. Ewtihius, ülp. f. Jeremias ja Arhifius.	
7 Kolmap.	20		R. Ruhwin, kn. Afilina, w. Sera- pion.	
8 Neljap.	21		Ap. Prodion, w. Nihwont, p. Kales tin.	
9 Reede	22		R. Empsifius.	
10 Laup.	23		R. Sinon, Aleksander, Theodor, St. Ebr. 12, 28-13, 8. Joan. 11, 1-45 Er. Iht. 169-171.	
11 Pühap.	24	10 päi- k.	Kuues pühapäew paastus. Palmi- punde p. Hc. Mat. 21, 1-11. 15-17. Lit. Wsif. 4, 4-9. Joan. 12, 1-18. Er. Iht. 171-178. R. Antipa, ja Martinian	3, 24 ö.
12 Esmap.	25		W. Wasfilius, wn. Anthussa ja At- hanassia. Hc. Mat. 21, 18-43. St. Mat. 24, 3-35.	
13 Teisip.	26		Hc. Mat. 22, 15-23, 36. St. Mat. 24, 24-36, 2. R. Artemon, Aristent, kn. Thomaiba.	
14 Kolmap.	27		Hc. Joan. 12, 17-50. Lit. Mat. 26, 6-16. W. Martin, f. Arbation.	
15 Neljap.	28		Hc. Luk. 22, 1-39. St. 1 Kor. 11, 23-32. Mt. 26, 1-20. Joan. 13, 3-17. Ma. 26, 21-39. Luk. 22, 43-45. Mt. 26, 40-27, 2. Er. Iht. 189-193. Rn. Wasfilsia ja Anastassia.	
16 Reede	29		Rann. ew. 1 Joan. 13, 31-18, 1. 2. Joan. 18, 1-28. 3. Mt. 27, 57-75. 4. Jon. 18, 28-19, 16. 5. Mt. 27, 3-32. 6. Art. 15,	
				Suur Neljap.
				Suur Reede

Bana kalend.	n. i.	M ä l e s t u s e p ä e w a d.	L ä h t - p ä e w a d.
17 Laup.	30	16-32. 7. Mt. 27,33-54. 8. Lf. 23, 32-49. 9. Jn. 19,25-37. 10. Mrt. 15, 43-47. 11. Jn. 19,38-42. 12. Mt. 27, 62-66. Sht. teen. 1 Kor. 1,18-2.2. Mt. 27,1-38. Lf. 23,39-43. Mt. 27,39-54. Jn. 9. 31-37. Mt. 27,55-61. Lr. Iht. 194-203, An. Irina, Agapia, Stonia, Sariesfa, Palisja, I. Leonid. S.G. 1 Kor. 5,6-8. Kal. 3,13-14. Mat 27,62-66. Lit. Room. 6,3-11. Mt. 28, 1-20. Lr. Iht. 203-210. B. Awdela, ja Anania.	Paast lõpeb.
18 Pühap.	1	Kristuse s. ülestõusm. ehk Paasa rühha. Lit. Ap. teg. 1,1-8. Jn. 1,1-17 Lr. Iht. 211-226. B. Joannes, I. Wit- tor, w. Feliks.	1 Pühap. p.
19 Esmap.	2	Lt. Ap. teg. 1,12-17. 21-26. Jn. 1,18-28. B. Georgius, I. Antonin.	3, 31 ö.
20 Teisip.	3	Lit. Ap. teg. 2,14-21. Buul. 24,12-35. B. Tamara, w. Theodor.	
21 Kolmap.	4	Lt. Ap. teg. 2,22-36. Jn. 1,35-51. R. pl. Jaanuarinus, w. Matfiamian.	
22 Neljap.	5	Lt. Ap. teg. 2,38-43. Jn. 3,1-15. B. Theodor, ap. Nathanael, w. Witallus.	
23 Reede	6	Reisri pronn nime p. Suurl. Geor- gius, kn. Aleksandra, I. Anatoli. S.G. Buul. : 2-12. Lit. Ap. teg. 12,1-11. Jn. 15,17-16,2.	
24 Laup.	7	Lit. Ap. teg. 3,11-16. Jn. 3,22-33. wn. Elisabet, I. Walentin.	
25 Pühap.	8	Ap. Tooma p.p. Lw. 1. S.G. 1. Lit. Ap. teg. 5,12-20. Jn. 20,19-31. Lr. Iht. 227-230. ap. ja ew. Markus.	
26 Esmap.	9	B. tiitl. Slahwira, w. Stehwanus.	
27 Teisip.	10	R. Stimeon, w. Stehwanus, w. Tamara.	7, 34 h.
28 Kolmap.	11	Ap. Jajon. I. Awintilian, kn. Petkira.	
29 Neljap.	12	R. Magnus, Diobor ja Rodopian.	
30 Reede	13	Ap. Jakobus, kn. Argira.	

Päite tõuseb :

1 lunpäewal kell 5, 9 m.
11 " " 4, 41 "
21 " " 4, 14 "

Päheh looja :

kell 7, 2 m.
" 7, 53 "
" 8, 16 "

Wana kalend.	i. ii.	M ä l e s t u s e p ä e w a d.	Täht- päewad.
1 Laup.	14	Pr. Jeremias, w. Gerasim.	
2 Pühap.	15	Salwitoojate naeste pp. Ew. 2. HC. 3. Vit. Ap. teg. 6,1-7. Mrt. 15,43-16,8. Er. lht. 231-233. P. Athanasius, kn. Sooja, würst Boris.	
3 Esmap.	16	R. Timotheus, kn. Mawra.	D 4, 14 h.
4 Teisip.	17	R. tüit. Pelagia, t. Alwian, Nifih- wor.	
5 Kolmap.	18	Rn. Irina, w. Adrian.	
6 Neljap.	19	Keisri Herra sünd. p. HC. Mat. 11,27-30. Et. Kal. 5,22-6,2. Mat. 11,27-30. Siglane Hiob, t. War- war, Kallimach.	
7 Reede	20	R. Afatius, w. Joosep.	
8 Laup.	21	Ap. ja ew. Joannes, w. Arjeni. HC. Joan. 21,15-25. Vit. 1 Joan. 1,1-7. Joan. 19,25-27,21.24-25.	
9 Pühap.	22	Alwatud inimese pp. Ew. 3. HC. 4. Vit. Ap. teg. 9, 32-42. Joan. 5, 1-15. Er. lht. 233-236. Pr. Se- sajas, p. iniet. Nikolai HC. Joan. 10,1-9. Vit. Ebr. 13,17-25. Lut. 6,17-23.	
10 Esmap.	23	Ap. Simon, siglane n. Taisia, wn. Jesidora.	
11 Teisip.	24	Apofli jarn. Kirillus ja Methodius. HC. Joan. 12,15-25. Vit. Ebr. 7,26-8,2. Mt. 5,14-19.	
12 Kolmap.	25	W. Epiphanius, üpf. Hermann.	
13 Neljap.	26	Rn. Glifertia, t. Aleksander.	
14 Reede	27	Keisri Herra kroonimise p. t. Jesidor, w. Serapion. HC. Mat. 11,27-30. Vit. Kal. 5,22-6,2. Mt. 4,25-5,15.	
15 Laup.	28	W. Bahomius, t. Dimitrius.	

Wana kalend.	t.	M ä l e s t u s e p ä e w a d.	T ä h t - päewad.
16 Pühap.	29	Samaria naese pp. Lw. 4. H.C. 7. Lit. Ap. teg. 11, 19-26. 29-30. Joan. 4, 5-42. Er. Iht. 238-240. W. Chwrem, w. Theodor, w. tiit. Muusa.	
17 Esmap.	30	Ap. Andronikus, pn. Juunia.	
18 Teisip.	31	Kn. tütarlapsed : Aleksandra, The- kussa, Alawdia, Matrona, Juulia.	
19 Kolmap.	1	St. pt. Patrikius, w. Kornelius.	Ⓒ
20 Neljap.	2	Moskwa mitr. Aleksei, f. Askalon, f. Asterius.	0, 25 h.
21 Reede	3	Keiser Konstantin ja tema ema He- lena.	
22 Laup.	4	St. Wafilisk, w. Jakobus.	
23 Pühap.	5	Pineda inimese pp. Lw. 5. H.C. 8. Lit. Ap. teg. 16, 16-34. Joan. 9, 1-38. Er. Iht. 240-242 w. Mihael, wn. Chwrosinia.	
24 Esmap.	6	W. Siimeon, f. Kallistik, w. Nikitas.	
25 Teisip.	7	Keisri prona süud. p. H.C. Lw. 7, 17- 30. Lit. 2 kor. 4, 6-15. Mat. 11, 2-15. Nikitja Joannese pea üles- leidmine, kpf. Therapontus.	3, 17 d.
26 Kolmap.	8	Ap. Karpus ja Alweus, kn. Helena.	
27 Neljap.	9	Jesanda taewaniemise p. H.C. Mark. 16, 9-20. Lit. Ap. teg. 1, 1-12. Lw. 24, 36- 53. Er. Iht. 242-249. kn. Theodorc, f. Didim.	
28 Reede	10	W. Nikitas, wpf. Sgnatius, kn. Heli- konida.	
29 Laup.	11	St. tütarlaps Theodosia.	
30 Pühap.	12	Pühaisade pr. Lw. 6. H.C. 10. Lit. Ap. teg. 20, 16-18. 28-36. Joan. 17, 1-13. Er. Iht. 249. f. Roman, kn. Emilia.	
31 Esmap.	12	Ap. Hermes, f. Hermius.	

Päike tõuseb :

1 kuupäewal	tell	3, 50 m.
11 "	"	3, 29 "
21 "	"	3, 13 "
31 "	"	3, 5 "

Päheh looja :

tell	8, 39 m.
"	9, 1 "
"	9, 19 "
"	9, 32 "

Wana kalend.	r. u.	M ä l e s t u s e p ä e w a d.	L ä h t- p ä e w a d.
1 Teisip.	14	bal. 3 kül=	D 6, 20 s.
2 Kolmap.	15		
3 Neljap.	16		
4 Reede	17		
5 Laup.	18		
6 Pühap.	19	wi nädal.	1 Neli p.
7 Esmap.	20		2 Neli p.
8 Teisip.	21		D 10, 13 s.
9 Kolmap.	22		
10 Neljap.	23		
11 Reede	24	kül=	
12 Laup.	25		
13 Pühap.	26	wi nädal.	Paast algab.
14 Esmap.	27		
15 Teisip.	28		
16 Kolmap.	29		

Wana kalend.	u. l.	Mälestuse päewad.	Täht- päewad.
17 Neljap.	30	1. S. Manuel, Sawel ja Ismael.	6
18 Neede	1	2. K. Leonti ja Theodul.	40
19 Laup.	2	3. Ap. Suudas, Issanda wend.	h.
20 Pühap.	3	2 p. p. Kolm. Jann. p. Lw. 1. 5C. 2. St. Room. 2,10-16. Mat. 4,18-23. Er. Iht. 3. 18. 30. 34-36. 44-45. 57. 64. f. Aristofliis.	
21 Esmap.	4	K. Julian, w. Julius.	
22 Teisip.	5	K. Eusebius, tu. Juliania.	
23 Kolmap.	6	Kn. Agrippina, f. Collins.	
24 Neljap.	7	2. Kristija Joanneje süüd. p. 5C. Luut. 1,24-25. 57-68. 76. 80. St. Room. 13,11-14,4. Luut. 1,5-25. 57-68. 76. 80. Er. Iht. 331-336. f. Dren-tius, Kiriak.	11, 21 d. [Jaani p.]
25 Neede	8	Kn. Fawronia, mürist Peeter.	
26 Laup.	9	W. Sawet, pf. Dionisius.	
27 Pühap.	10	3. pp. Kolm. Jann. p. Lw. 2. 5C. 3. St. Room. 5, 1-10. Mat. 6, 22-33. Er. Iht. 5. 19. 31. 34-35. 36, 44-45. 47. 58. 64-65. w. Simpson. Martin ja Serapion.	
28 Esmap.	11	W. Paulus, Sergi, Hermann.	Baast
29 Teisip.	12	3. Alamad ap. Peetrus ja Paulus 5C. Joan. 21,15-25. St. 2 kor. 21-12,9. Mat. 16,13-19. Er. Iht. 346-353.	Lõpeb.
30 Kolmap.	13	Pühapidamine 12 apostli auuks.	

Päike tõuseb :

10 kuupäewal kell 10, 34 m.
20 " " 3, 11 "
30 " " 3, 26 "

Läheb looja :

kell 9, 36 m.
" 9, 33 "
" 9, 22 "

VII.

Juuli.

Wana kalend.	I. II.	M ä l e s t u s e p ä e w a d.	T ä h t - p ä e w a d.
1 Neljap.	14	W. Angelina	D 10, 25 h. [Heina Maria p.
2 Reede	15	W. Zumenalius.	
3 Laup.	16	W. Anatolius, kn. Golinduha.	
4 Pühap.	17	4. p.p. Kolm. Jum. p. Lw. 3. HC. 4. Lit. Room. 6, 18-23. Mat. 8, 5-13. Lr. Ihf. 6. 21. 31. 34-35, 37. 44-45. 49. 59. 64-65. W. Andreas, kn. Theo- dotia, w. Martha.	E 10, 38 h.
5 Esmap.	18	Kn. Anna, Kirilla.	
6 Teisip.	19	R. Feliks, f. tütarl. Rufia, kn. Juliania f. Walentin.	
7 Kolmap.	20	Kn. Kirialia, f. Hermann ja Ewangel.	
8 Neljap.	21	R. Prokopius. Sumalasünnitaja kuu- lumumine Kaasanis.	
9 Reede	22	R. Pantratus.	
10 Laup.	23	R. Leonti, Bianor, Apollonius.	
11 Pühap.	24	5. p.p. Kolm. Jum. p. Lw. 4. HC. 5. Lit. Room. 10, 1-10. Mat. 8, 28-9, 1. Lr. Ihf. 8. 22. 31. 34-35. 38. 44- 45. 50. 60. 64-65. Suurwürstina Olga, kn. Schwimia.	
12 Esmap.	25	W. Serapion, f. Proklus, w. Rabriel.	
13 Teisip.	26	R. Serapion, Markian, p. Julian. Peaingel Rabriel.	
14 Kolmap.	27	Ap. Mikilas w. Elli.	[11, 35 h. E
15 Neljap.	28	Suurwürst Wladimir, kn. Julitta.	
16 Reede	29	Kn. Alewtina. Dionia, f. tütarl. Julia	

Wana kalend.	r. u.	M ä l e s t u s e p ä e w a d.	Läht- päewad.
17 Laup.	30	Suurfn. Marina, w. Laatsarus.	
18 Pühap.	31	6. pp. Kolm. Jum. p. Lw. 5. HE 6. Vit. Room. 12, 6-14. Mat. 9, 1-8 Er. lht. 10. 23. 32. 34-35. 39. 44- 45. 51. 60. 64-65. R. Emilian, Leonti.	
19 Esmap.	1	W. Matrina, Militsa, w. Serahwim.	
20 Teisip.	2	Prohw. Elias.	
21 Kolmap.	3	W. Simeon, pr. Hesekiel.	
22 Neljap.	4	Keisri herra Ema nimep. HE. Mat. 25, 1-13, Vit. 1 Kor. 9, 2-12. Joan. 20, 11-18. Maria Mahdaleena.	
23 Reede	5	R. Trohwimuis ja Apollinarius.	
24 Laup.	6	Rn. Kristina, p würstid Boris ja Gleb.	8, 38 h,
25 Pühap.	7	7 pp. Kolm. Jum. p. Lw. 6. HE. 7. Vit. Room. 15, 1-7. Mat. 9, 27-35. Er. lht. 12. 24. 32. 34-35. 40. 44-45. 52. 61. 64-65. w. Anna, Olimpiada.	Jakobi p.
26 Esmap.	8	Rn. Paraskewa, f. Ermolens.	
27 Teisip.	9	R. Panteleimon, wn. Anthissa, w. Angeljahr.	
28 Kolmap.	10	Ap. Prohorus, Nikanor, Timon.	
29 Neljap.	11	R. Kallinit, f. tütarl. Serahwima.	
30 Reede	12	Duusjärjepär. sünd. p. HE. Luuk. 10, 16-21. Vit. 1 Kor. 4, 9-16. Luuk. 10, 1-21. f. Walentin.	
31 Laup.	13	W. Embodimus, kn. Julit'a.	D 4, 2 h.

Päike tõuseb :

Läheb looja :

10 kuupäewal kell 3, 44 m.

kell 9, 5 m.

20 " " 4, 6 "

" 8, 43 "

30 " " 4, 28 "

" 8, 19 "

VIII.

August.

Wana kalend.	n.	M ä l e s t u s e p ä e w a d.	L ä h t - päewad.
1 Pühap.	14	8 p. p. Kolm. Jum. p. Iw. 7. HC. 8. Pit. Room. 15,1-7. Mat. 9,27-35. Er. Ihf. 12.24.32.34-35.40. 44-45. 52.61.64-65. Issanda rstipuude wäl- jawiiimine.	Paaft algab.
2 Esmap.	15	Ülembiaf. Stehwanus, õnnis Was- filius.	
3 Teisip.	16	W. Issatius, Faust.	
4 Kolmap.	17	R. Eleferius; Maksimilian, wn. Ew- dokia.	
5 Neljap.	18	Diglane Nonna.	
6 Reede	19	Issanda muutmise p. HC. Luuk. 9, 28-36. Pit. 2 Petr. 1,10-19. Mat. 17,1-9. Er. Ihf. 267-278, W. Hiob.	
7 Laup.	20	W. Pimen.	9, 15 õ.
8 Pühap.	21	9 p. p. Kolm. Jum. p. Iw. 8. HC. 9. Pit. 1 Kor. 1,10-18. Mat. 14, 14-22. Er. Ihf. 13.26.33.34-35.41. 44-45.54.62.64-65. W. Emilian, pf. Miron, k. Eleferius.	
9 Esmap.	22	Ap. Mathias, kn. Maria.	
10 Teisip.	23	R. Laurentius, k. Feliksism.	Lauritsa
11 Kolmap.	24	kn. Sofanna ja Prepedigna.	p.
12 Neljap.	25	R. Anifitas ja Kapiton.	
13 Reede	26	P. Tichon, kn. Konfordia.	[C 4,345
14 Laup.	27	Prohw. Mikka.	Paaft lõpeb.
15 Pühap.	28	Jumalasünnitaja surma p. 10 p. p. Kolm. Jum. p. Iw. 1. HC. 10. Luuk. 1,39-49. 56. Pit. Wlilp. 2,5- 11. Luuk. 10,38-42.11,27-28. Er. Ihf. 278-288.	
16 Esmap.	29	W. Serimon ja Joasim.	

Wana kalend.	n. t.	M a l e s t u s e p ä e m a d.	Täht- päewad.
--------------	-------	--------------------------------	------------------

17 Teisip.	30	R. Miron, Riprian, kn. Juliania.	
18 Kolmap.	31	R. Laurus, Marion ja Emilian.	
19 Neljap.	1	R. Andreas, kn. Thekla, pf. Pitirim.	
20 Reede	2	Pr. Samuel.	
21 Laup.	3	Ap. Thadens, t. Sarmean, kn. Wassa.	

8, 7 5

22 Pühap.	4	11 p. p. Kolm. Jum. p. Im. 2. HC. 10. Lit. 1 kor. 9,2-12. Mat. 18,23- 35. Lr. lht. 5.19.31.34-35.36.44- 45. 47.58.64-65. kn. Ewalia, t. Alfindin.	
23 Esmap.	5	Apf. Irineus, w. Kallinit.	
24 Teisip.	6	R. Ewtihius, kn. Piira.	Pärtli p.
25 Kolmap.	7	Ap. Bartholomeus ja Titus.	
26 Neljap.	8	R. Adrian, kn. Natalia.	
27 Reede	9	W. Pimen, kn. Anthissa.	
28 Laup.	10	W. Mooses, pr. n. Anna.	

29 Pühap.	11	Ristija Joannese surma p. HC. Mat. 14,1-13. Lit. Ap. teg. 13,25- 32. Mark. 6,14-30. W. Alekxander, mn. Anastasia.	Paastru p D 10, 12 5.
30 Esmap.	12	Wärsk Aleksander, w. Gristofwor. Lit. kal. 15,22-6,2. Mat. 11,27-30.	
31 Teisip.	13	W. Gennadius, pff. Riprian.	

Päike tõuseb :

9 kuupäewal	tell	4, 51 m.
19	"	5, 14 "
29	"	5, 36 "

Päheh. looja :

tell	7, 52 m.
"	7, 24 "
"	6, 54 "

IX.

September.

Wana kalend.	i. ii.	M ä l e s t u s e p ä e m a d.	Täht- päewad.
1 Kolmap.	14	W. Simeon ja Martha, kn. Kallista.	
2 Neljap.	15	Rn. Ruhwina, w. ülpf. Joannes.	
3 Keede	16	Rn. Frida, Domna, Wasfilijsa, f. Aristion.	
4 Laup.	17	Rpf. Wawilas, pr. Mooses, kn. Erminia.	
5 Pühap.	18	13 p. p. Kolm. Jum. p. W. 4. Hē. 2. Pit. 1 kor. 16,13-24. Mat. 21, 33-42. Er. Iht. 8.22.31.34-35.38. 44-45.50.60.64-65. pr. Salarias ja Elisabet, f. Juwentin, kn. Kaisja.	
6 Esmap.	19	R. Romil ja Sinon.	
7 Teisip.	20	Ap. Onisihwor, w. Luukas.	6, 53 h.
8 Kolmap.	21	Jumalasünnitaja sünd. p. Hē. Luuk. 1,39-49.56. Pit. Wilip. 2,5-11. Luuk. 10,38-42.11,27-28 Er. Iht. 289-298.	
9 Neljap.	22	Sig. Joakim ja Anna, ülpf. Theodosius.	
10 Keede	23	Rn. Minodora, Nimfodora ja Pulcheria.	
11 Laup.	24	Wn. Theodora, kn. Ija.	
12 Pühap.	25	14 p. p. Kolm. Jum. p. ja p. enneristi ülen, W. 5. Hē. 3. Pit. 2 kor. 1,21-2, 4. ja fal. 6,11-18. Mat. 22.1-14 ja Joan. 3,3-17. Er. Iht. 10.23.32.34-35.39.44-45.51.60.64-65. f. Awtonomus, Julian, w. Wasflan.	10, 55 s.
13 Esmap.	26	R. Kornelius ja Valerian.	
14 Teisip.	27	Issanda eluandja risti ülend. p. Hē. Joan. 12,28-36. Pit. 1 kor. 1, 18-24, Joan. 19,6-11. 13-20. 25-28. 30-35. Ülpf. Joannes.	Baastu p
15 Kolmap.	28	R. Nikitas, kn. Askliaa.	
16 Neljap.	29	Rn. Chwimia, Gümilla, f. Wiktor.	

Wana kalend.	Liik	Mälestuse päewad.	Täht- päewad.
17 Neede	30	R. Sohvia ja ta tütreb: Weera, Na- deschda ja Ljubow.	
18 Laup.	1	Rn. Adriana, Sohvia ja Irina.	
19 Pühap.	2	15 p. p. Kolm. Jum. p. Lw. 6. hC. 4. Lit. 2 kor. 4,6-15. Mat. 22,35- 46. kal. 2, 16-20. Mark. 8,34-9, 1. Gr. lht. 12. 24. 32. 34-35. 40. 44 -45. 52. 61. 64-65 R. Trohwinus, Tawet ja Konstantin.	
20 Esmap.	3	R. wiirsk Mihael ja Oleg.	
21 Teisip.	4	W. Meletius, t. Brist, ap. Kobrat.	10, 33 h.
22 Kolmap.	5	R. pt. Joka, proh. Joonas.	
23 Neljap.	6	R. Andreas, Antonin, t. neitsi Iraida.	
24 Neede.	7	Rn. Thekla, w. Nikander.	
25 Laup.	8	Wn. Schwrosinia, w. Sergi. hC. Mat. 11,27-30. Pt. kal. 5,22-6,1. Luuk. 6,17-23.	
26 Pühap.	9	16 p. p. Kolm. Jum. p. Lw. 7. hC. 5. Lit. 2 kor. 6, 1-10. Mat. 25, 14- 30. Ap. Joan. Li. 1 Joan. 4,12- 19. Joan. 19,25-27. 21,24-25. Ap. ja ew. Joannese surma p. w. Schwrem.	
27 Esmap.	10	Ap. Markus, Aristarch.	[3, 41 ö.
28 Teisip.	11	W. Hariton, Trodion, t. Iliodor.	D
29 Kolmap.	12	W. Kiria.	Mihkli p.
30 Neljap.	13	Rn. Ripsimia, mitr. Mihail.	

Päike tõuseb:

Läheb looja:

8 kuupä. kell 5, 59 m.

kell 6, 24 m.

" " 6, 22 "

" 5, 55 "

" " 6, 47 "

" 5, 26 "

X.

Oktober.

Wana kalend.	n. l.	M ä l e s t u s e p ä e w a d.	Täht- päewad.
1 Neede	14	Sinmalasünnitaja kaits. p. HC. Luuk. 1,39-49. 56. Lit. Ebr. 9,1-7. Luuk. 10,38-42. 11, 27-28. Gr. Ihl. 319-325. Ap. Ananias, w. Roman.	
2 Laup.	15	Kpl. Riprian, kn. Juslina, w. Kassian.	
3 Pühap.	16	17 p. p. Kolm. Jum. p. Lw. 8. HC. 6. Lit. 2 kor. 6,16-7,1. Mat. 15, 21-28. K. Dionisius, t. Elehwerius.	
4 Esmap.	17	K. Jerotheus, kn. Wirineja.	
5 Teisip.	18	Aunjärjepärija nime p. HC. Ioan. 10,9-16. Lit. Ebr. 13,17-25 Mat. 5,14-19. p. mitrop. Peeter, Aleksei ja Joonas, kn. Haritina.	4, 25 d.
6 Kolmap.	19	Ap. Toomas.	
7 Neljap.	20	K. Sergi, kn. Pelagia, t. Julian.	
8 Neede	21	W. Pelagia ja Taisija.	
9 Laup.	22	Ap. Jakobus.	
10 Pühap.	23	18 p. p. Kolm. Jum. p. Lw. 1. HC. 7. Lit. 2 kor. 9,6-11. Luuk. 5,1- 11. Ap. kn. Ewlampia, w. Wassian.	
11 Esmap.	24	Ap. Wilippus, kn. Sinabda ja Filo- nilla.	
12 Teisip.	25	Kn. Domnika.	
13 Kolmap.	26	K. Karpus, Papius, t. Benjamin.	7, 49 h.
14 Neljap.	27	Kn. Paraskewa.	Kollet. p.
15 Neede	28	W. Schwimius, t. Eufian, kn. Wiweja.	
16 Laup.	29	K. Longinus, wn. Ewpraxia.	
17 Pühap.	30	19 p. p. Kolm. Jum. p. Lw. 2. HC. 8. Lit. 2 kor. 11,31-12,9. Luuk. 6, 31-36. pr. Hojeas, w. Laatsarns.	Borki p.

Wana kalend.	n. r.	M ä l e s t u s e p ä e w a d.	T ä h t - päewad.
18 Esmap.	31	Ap. Luukas, w, Julian.	
19 Teisip.	1	Pr. Joel, õnnis Kleopatra.	
20 Kolmap.	2	K. Artemius.	
21 Neljap.	3	Reisriherra trooni p. saam. p. HC. Mat. 11,27-30. Lit. 2 kor. 9,6-11. Luuk. 6,17-23. W. Marion.	3, 37 h.
22 Reede	4	Päha kaasani l. ilm. Jumalafün- nitaja kaju auuks. HC. Luuk. 1, 39- 49. 56. Lit. Wil. 2,5-11. Luuk. 10, 38-42. 11,27-28.	
23 Laup.	5	Ap. Jakobus, Issanda wend.	
24 Pühap.	6	20 p. p. Kolm. Jum. p. W. 3. HC. 9, Lit. kal. 1,11-19. Luuk. 7,11-16. f. Aretbas, kn. Sinlititija.	
25 Esmap.	7	K. Markian ja Martinus.	
26 Teisip.	8	K. Dimitrius, w. Athanasius.	
27 Kolmap.	9	K. Nestor, kn. Navitolina.	
28 Neljap.	10	K. Terentius, kn. Neonilla.	
29 Reede	11	Kn. Anastasia, wn. Maria.	7, 30 h.
30 Laup.	12	K. Sinowius, kn. Sinowia.	
31 Pühap.	13	21 p. p. Kolm. Jum. p. W. 4. HC. 10. Lit. kal. 2,16-20. Luuk. 8. 5- 15. Ap. Stahius ja Aristomul.	

Päife tõuseb:

Läheb looja:

8 kuupäewal kell 7, 8 m.
18 " " 7, 33 "
28 " " 7, 58 "

kell 4, 58 m.
" 4, 32 "
" 4, 4 "

XI.

November.

Wana kalend.	r. u.	Mälestuse päevad.	Läht- päevad.
--------------	----------	-------------------	------------------

1 Esmap.	14	Rn. Juliana, p. Kosma.	☾ 2, 26 h.
2 Teisip.	15	R. Alindin, w. Martian.	
3 Kolmap.	16	R. Joosep.	
4 Neljap.	17	W. Joannikius, t. Nikander.	
5 Reede	18	R. Galaktion, kn. Epistiima.	
6 Laup.	19	Rn. Aleksandra, Klawdia, Matrona.	

7 Pühap.	20	22 p. p. Kosm. Inm. p. Ew. 5. HC. 11. Vit. kal. 6, 11-18. Luuk. 16, 19- 31. t. Valerius, kn. Kassinia, w. Katsarus.	Mardi p. [☾ 8, 14h]
8 Esmap.	21	Peaingel Mihail.	
9 Teisip.	22	R. Onisihwor, kn. Matrona, Sos- sipatra.	
10 Kolmap.	23	Ap. Graft ja Rodion.	
11 Neljap.	24	R. Wiktör, kn. Stehwanida.	
12 Reede	25	W. Joannes Armuline.	
13 Laup.	26	Ülpt. Joannes Kuldsuu, t. Antonin.	

14 Pühap.	27	23 p. p. Kosm. Inm. Keisri Ema sünd, p. Ew. 6. HC. 1. Vit. Ewef. 2, 4-10. Luuk. 8, 26-39. Ap. Wlilp. St. 1 kor. 4, 9-16. Joan. 1, 43-51. Ap. Wlilippus, w. Justinian.	Paast algab.
15 Esmap.	28	R. Gurius, Martell ja Dimitrius.	
16 Teisip.	29	Ap. Mathews.	

Wana kalend.	L. n.	M ä l e s t u s e p ä e m a d.	Täht- päewad.
17 Kolmap.	30	Pē. Grigorijs, w. Nīton.	11, 12 d.
18 Neljap.	1	R. Platon ja Roman.	
19 Reede	2	W. Warlaam, Iljodor.	
20 Laup.	3	R. Anatoli, kn. Anna.	
21 Pühap.	4	Neitsi Maria templi wiim. p. 24 p. p. Kolm. Jum. p. Lw. 7. Hē. Luut. 1,39-49. 56. Lit. Ebr. 9,1- 7. Luut. 10,38-42. 11,27-28. Br. Ihē. 303-319.	Kabri p. D 9, 4 d.
22 Esmasp.	5	Ap. Filimon, kn. Apfia ja Esetfilia.	
23 Teisip.	6	Suurwürst Aleksander, pl. Mitrohwan.	
24 Kolmap.	7	Suurt. Ekaterina ja Augusta.	
25 Neljap.	8	Apē. Kliment ja Peeter.	
26 Reede	9	W. Alipius, w. pl. Inokentius.	
27 Laup.	10	R. Jakobus, w. Roman.	
28 Pühap.	11	25 p. p. Kolm. Jum. p. Lw. 8. Hē. 3. Lit. Ewef. 4,1-6. Luut. 10,25- 37. f. Stehwan ja Irinarh.	
29 Esmap.	12	R. Paramon, w. Afakius.	
30 Teisip.	13	Ap. Andreas. Hē. Mat. 4, 18-24. Lit. 1 kor. 4,9-16. Joan. 1,35-51.	

Päike tõuseb :

Läheb looja :

7 kuupäewal kell 8, 22 m.
17 " " 8, 44 "
27 " " 9, 2 "

kell 3, 46 m.
" 3, 30 "
" 3, 20 "

XII.

Detsember.

Wana kalend.	II. r.	Mälestuse päewad.	Täht- päewad.
--------------	--------	-------------------	------------------

1 Kolmap.	14	Pr. Naum, p. Filaret armuline.
2 Neljap.	15	Pr. Sabafuf, kn. Mironia.
3 Reede	16	Pr. Schwronius, w. Sawwa.
4 Laup.	17	Kn. Warmara ja Juliania.

☿
1, 6 ö.

5 Pühap.	18	26 p. p. Kolm. Jum. p. Ww. 1. Hē. 4. Lit. Gwef. 5,9-19. Luuf. 12,16- 21. w. Safarias ja Karion.
6 Esmap.	19	Keisri Serra nime p. Hē. 10,9-19. Lit. Ebr. 13,17-25. Luuf. 6,17-23. p. Nikolai.
7 Teisip.	20	Pt. Ambroosius.
8 Kolmap.	21	Ap. Apollos ja Tihif.
9 Neljap.	22	Pr. n. Anna.
10 Reede	23	R. Hermogen ja Schwgrahw.
11 Laup.	24	W. Daniel.

☾
0, 37 ö.

12 Pühap.	25	27 p. p. Kolm. Jum. p. P. esiwa- nemate p. Ww. 2. Hē. 5. Lit. kol. 3,4-11. Luuf. 14,16-24. l. pt. Spi- ridon.
13 Esmap.	26	R. Eugeni ja Drest, kn. Lufia.
14 Teisip.	27	R. Kassini, Arian ja Apollonius.
15 Kolmap.	28	R. Clehwerius, kn. Anthia.
16 Neljap.	29	Pr. Haggeus, õnnis Theehwania.

Vanal kalend.	n.	Mälestuse päevad.	Täht- päevad.
17 Reede	30	Pr. Daniel, Ananias, Afarias ja Mi- saël.	
18 Laup.	31	R. Sebastin, kn. Soja.	6, 22 v.
19 Pühapä.	1	Püha isade püha. Lm. 3. Hc. 6. Mt. Evr. 11,9-10. 17-40. Mat. 1, 1-25. R. Bonifatius, k. Elias.	
20 Esmap.	2	Pl. Ignatius, p. ülpl. Daniel.	
21 Teisip.	3	Rn. Juliana.	
22 Kolm.	4	Rn. Anastasia, k. Krispogomus.	
23 Neljap.	5	R. Theodul.	
24 Reede	6	Rn. Evgenia ja Klambia.	Baast
25 Laup.	7	Jeesuse Kristuse sünnim. p. Hc. Mat. 1,18-25. Lk. kal. 4,4-7. Mat. 1 2,1-12. Lk. 1h. 82-96.	1 Jõulup lõpeb.
26 Pühapä.	8	Püha p. Kristuse sünnimist. Lm. 2 4. Hc. 7. Lk. kal. 1, 11-19. Mat. 2,13-23. k. Evfimius.	2 Jõulup 8, 21 v.
27 Esmap.	9	R. Stehmanns.	
28 Teisip.	10	Rkd. Mikomedias: Miklerius, Siinon ja teised.	
29 Kolmap.	11	14,000 lapsukest, kes Petlemmas tapet.	
30 Neljap.	12	Rn. Anissia ja Theodora.	
31 Reede	13	Rn. Melania.	

Päike tõuseb:

Läheb looja:

7	kuupäeval kell	9, 12 m.
17	" "	9, 15 "
27	" "	9, 9 "

kell	3, 20 m.
"	3, 27 "
"	3, 41 "

Posti ja telegrahi asjandus.

Postiteel saadetavad kirjad langewad 5. liiki: postikaartid (открытое письмо), lihtkirjad, finnitud kirjad ning raha- ja hinna lised kirjad. Nende kirjade saatmise eest wõetakse järgmist maksu: Mäts postikaardi eest omale maale 3 kop.

- " wastusega postikaardi eest omale maale 6 kop.
- " postikaardi eest wõerale maale 4 kop.
- " wastusega postikaardi eest wõerale maale 8 kop.
- " lihtkirja eest omale maale iga loe pealt 7 kop.
- " lihtkirja eest wõerale maale iga 1¹/₆ loe pealt 10 kop.
- " finnitatud kirja eest omale maale 7 kop. iga loe pealt ja pcalle selle weel 7 kop. finnitamise raha.
- " finnitatud kirja eest wõerale maale 10 kop. iga 1¹/₆ loe pealt ja finnituse raha 10 kop.

Finnitatud kirjale kirjutagu kirja ülemise ääre peale sõna „заказное“ (finnitatud). Kui finnitatud kiri peaks kaduma minema, siis võib kirjasaatja postiwaliituselt 10 rbl. kahjutasu nõuda. Siht- ega finnitatud kirjades ei tohi raha saata: raha wõetakse lihtsalt ära. Siht- ja finnitatud kirjade raskus ei tohi üle 5 naela olla.

Mäts raha- ja hinnalistele kirjadele eest:

- 1) harilik maks raskuse järele omale maale iga loe pealt 7 kop.
- 2) wõerale maale iga 1¹/₆ loe p. 10 l.
- 3) peale selle " finnitamise raha kuni 10 rbl. 10 kop.

"Sga "uue 100 "rubla "pealt "wõetakse "finnitamise raha 15 kop. Mahakirjades võib saata raha, riigipaberid, alttsiaid, obligatsioonid, puhast tempel- ja weksel paberid. Hinnalistes kirjades võib saata raha 101 rublani, hinnalisi paberid, asju ja paberid, millel ei hinnaline wäärtus. Raha kirjal seistu sõna „денежное“ hinnalistel „ценный пакет“ peale.

Raha võib ka kaardiga (переводъ денегъ) igasfe kodu- ja Wenemaa kohta, kus postkontorid olemas on, saata. Sarnasel teel rahasaatmine on kerge ja lihtne, nimelt: ostetakse post kontori kaart, mis 1/2 kop. maksab, kirjutakse selle peale Wenemaal raha summa, raha saaja ja raha saatja nimi ja adres: kaardi teise poole ääre peale tähtsatse tarwilikud määrused ja kaart ühes saadetawa rahaga antakse posti ametniku kätte, kes kwiitungi tunnistuseks wastu annab, et raha on wastuwõetud, Kaardiga rahasaatmise eest wõetakse:

15 kop. maksu, kui rahasumma kuni 25 rubl. suur on,

25 " " " " " 22 — 100 " " "

40	"	"	"	"	100 — 125	"	"	"
50	"	"	"	"	125 — 200	"	"	"

Maks diendatse markides ära ; margid pandatse kaardi peale, kaardiga võib ka telegrahi teel raha saata, kuid selle juures, peale eelnimetatud maksu, võetakse veel 1, 15 kop., kui saadetakse rahasumma kuni 500 rubla suur on ja 1, 40 kop. kui saadetakse raha üle 500 rubla on. Telegrammi saatmise eest. Maks telegrammi eest tuleb puhtas rahas maksta.

Nus määrus raha saatmise asjus.

Neil, kes raha posti ja telegrahi kaudu saadavad, on õigus enne, kui raha saaja kätte on läinud, seda telegrahi teel tagasi nõuda mistarvis teatus ühes kviitungiga postivalitsusele tuleb anda ja ühes telegrahi eest harilikku tarifi järele tuleb maksta ning peale selle veel 20 sõnalise telegrammi eest võetakse maks, kui saadatud summa kuni 500 rubl. on, ja 25 sõnalise telegrammi maks, kui summa üle 500 rubla on. See telegrammimaks lisatakse markides teatelehe juurde, milles raha tagasi palutakse. Sisemiste asjade ministri korralduse järele võetakse 1. juunist 1908 a. hakates välja võetna postisaadetuste pealt iseäralist maksu järgmise wiisil :

1. Maksu võetakse kõikide eratirjade pealt, olgu nad kodu- ehk väljamaalt tulnud.

2. Punct 1. tähendatud maks on iga postisaadetuse eest 5 kop. päewa pealt, väljaandmise päew hulka arvatud.

3. Maksu postisaadetuste hoidmise eest hakatakse 7 päewa pärast peale teise teatesedeli ärasaatmist saaja kätte arvama, kus juures sedeli kättesaamise päew selle seitsmepäewalise tähtaja esimeseks päevaks loetakse.

4. Väljamaalt tulnud postisaadetuste eest, mis tolliametist kätte antakse, nimetatud maksu ei nõuta.

5. Maksu maksab vastuvõtja postisaadetuse järele minnes markides ära, mis kaastirja tagumise külje peale kleebitakse ja ära stembeldatakse.

6. Kui postisaadevus sinna kohta, kus ta posti peale pandud tagasi saadetakse, kaob arvatud hoiu maks ära.

7. Kui aga tagasi saadetud postisaadevus seal kust ta posti peale pandud oli, seisma jääb, võetakse tema saatja käest jällegi ülemal tähendatud maksu. See määrus ei maksa mitte nende saadetuste kohta, mis väljamaalt tagasi on tulnud.

Pakkide (ПОСЫЛКИ) saatmisest.]

Pakkide saatmise eest tuleb maksta, kui pakk saadetakse:

	Europa Wenemaale	Shtu-	Ida
Pakki raskus:	Skufajia:	Siberimaale:	Siberimaale:
1 — 2 naela	25 kop.	45 kop.	65 kop.
2 — 7 "	45 "	85 "	125 "
7 — 12 "	65 "	125 "	185 "
üle 12 naela iga naela pealt	5 "	15 "	20 "

Peale selle kui pakk hinnaline on, võetakse kinnitamise raha kuni 10 rbl, väärtuseni 10 kop., 10—100 rbl, 25 kop., peale 100 rbl iga 100 pealt 15 kop. Pakkile tuleb kaasadressi juurde lisada. Kaasadress kirjutatakse kaardi peale, mis $\frac{1}{2}$ kop. maksab. Kaardi peale tuleb saaja ja saatja nime ja aadressi kirjutada; teisele poole võib ka kirjalikku märkust teha. Saadetava paki raskus ei pea üle 3 puuda olema.

Nus koradus postijaatmises.

Saksimaale võib ka järelemaksuga pakki saata. Järelemaksu summaa võib kuni 400 rbl. ulatada.

Telegraphw.

Telegrammi eest Europa-Wenemaal on maksta: põhjusmaksu 15 kop. ja iga sõna pealt 5 kop. Sõna pikkus on 15 tähte ehk 5 nummert: kui sõna piaks enam kui 15 tähte ehk 5 nummert olema, siis arvatakse sõna kahets sõnaks ehk arvuts ja võetakse ka 2 sõna ehk arvu eest maksu.

Postmarkide müümisest.

Müüa posti ja telegrafirinkonna ülem on teada annud, et ühelgi erainimesel ilma kohalise postiuilemuse lubata ei ole õigus postmarkide, postümbrikke, hanterollisid jne. müüa. Rõõd arid ja lauslused, kes niisuguseid asju müüa soovivad, peavad omale sellekohased lubatähed muretsema, kus juures neil tarvilik marginaals lubatähe eest maksta tuleb. Markide kui ka muude postimarkide eest ei ole kellelgi luba rohkem võtta, kui nende hind on. Ülehinna maksu ei tohi keegi üle $\frac{1}{2}$ kop. iga margi pealt võtta. Need, kellel margimüümiseks luba on ja määruste vastu ei siwad, kaotavad müümise õiguse ja tunnistused. Need isikud, kes

Alma lubata markisid müüwad, langewad rahukohtuniku karistuse alla nuhtluse seaduse § 26 järele. Nõndasamuti mõetakse wastu-
sele sellesama paragrahwi järele need isikud, kes wanade ehi wale-
markidega kirju edasi saadawad.

Waks kohtu pristawile.

1) Kutsikirjade wiimise eht
teadaandmise eest:

kuni 2000 r. nõudm. — r. 25 f.
5000 " " — " 50 "

peale 5000 " " 1 " — "

1) Siikuma waranduse üles-
kirjutamise ja hindamise eest.

kuni 25 r. wäärtus. — r. 25 f

" 50 " " — " 50 "

" 100 " " 1 " — "

" 200 " " 2 " — "

" 300 " " 3 " — "

" 400 " " 4 " — "

" 500 " " 5 " — "

500 — 5000 r. " 5 " — "

ja siis weel iga 100 r.

kohta, mis üle 5000 " — " 50 "

Siikuma ja siikumata waran-

duse awaliku müümise eest:

kuni 25 r. wäärt. — r. 25 f.

" 50 " " — " 50 "

" 100 " " 1 " — "

" 250 " " 2 " — "

" 500 " " 3 " — "

üle 500 " " 4 " — "

ja summasi, mis peale 500 r.
on $\frac{1}{4}\%$ /o.

3) Asjade üleskirjutamise eest
ilma hindamata:

kuni 50 asja eest à 5 kop.

100 " " " 4 "

peale 100 " " " 3 "

4) pitsati allapanemise ja pit-

sati walmistamise eest:

kuni 50 asja eest à 3 kop.

100 " " " 2 "

peale 100 " " " 1 "

5) Siikumata waranduse üles-

kirjutamise eest:

kuni 500 r. wäärt. 2 r, 50 f.

" 1000 " " 3 " — "

" 2000 " " 6 " — "

" 3000 " " 7 " — "

" 4000 " " 8 " — "

" 5000 " " 9 " — "

ja " siis weel iga 1000 r "

kohta, mis üle 5000 r. on 50 "

Kui pristaw asjade dienda-

misets oma elukohtast kauge-

male sõidab, siis makstatse

sõiduraha postitaks järele.

Waks notariusele.

Aktide tegemise eest:

kuni 500 rublani 2 rbl.

500 — 1000 " 3 "

peale 1000 rubla " 4 "

siis weel iga 100 r. kohta 10 f

ilmahinnata aktid 3 rbl.

Wõlatikirjade ja wõsklite rinni-

tamise eht nende proteste-

rinnise eest:

kuni 500 rublani — r. 50 f

peale 500 rubla 1 " — "

siis weel iga 100 r. kohta 10 "

Kontrahtide eht lepingute rin-

namise eest:

kuni 500 rublani 1 r. — f.

500 — 1000 " 1 " 50 "

peale 1000 rbl. 2 " — "

siis weel iga 100 r. kohta 10 f

Arakirjade õigekstunnist. eest:
 esimene poogen 25 kop.
 iga järgneva poogen 10 "
 Allkirjade õigekstunnist. eest:
 iga allkiri . . . 10 kop.
 Bolikirjade, leppimise- ja pal-
 wekirjade, niisama wahes-
 meeste kohtukirjade kiinita-
 mise ja õigekstunnistamise
 eest:
 esimene poogen . 1 r. — f.
 iga järgneva poogen — „ 50 „
 Dokumentide ette näitamise õi-
 gekstunnistam. eest: 26 kop.
 Aktiraamatute kirjutam. eest:
 iga rea pealt . . . 2 kop.
 Kõigistasi painutajaate elus-
 olemise õigekstunnist. eest:
 kui aas. painut. kuni 30 r. 3 f.
 „ „ „ 30—300 „ 10 „
 „ „ „ üle 300 „ 20 „
 Kõigil muil kordadel 50 „
 Ühe inimese poolt teisele tea-
 andmise õigekstunnistamise
 eest: . . . 50 f.
 Wastase poolt antud wastuse
 tun. juurdelisamise eest 50 f.
 Dokumentide ja muu paberite
 hoiule wõtmise eest iga kuu
 pealt . . . 25 f.

Põiseritud pati ehk kirja hoiule
 wõtmise eest kuu pealt 50 f.
 Kirja kiinitamise ehk õigeks
 tunnistamise, asja järele
 waatamise ja selle kohta
 kirjaliku tunnistuse andmise
 eest . . . 50 kop.
 Teise ja järgmiste kordade
 wäljakirjutuste wäljaandmise
 eest iga rida 1 kop.
 Tegemuste eest, mis notarius
 wäljaspool oma korterit
 peab korda saatma, peale
 eespool tähendatud maksu,
 veel:
 pealinnades . . . 3 rbl.
 kubermangu linnades 2 "
 maakonna l. ja maal 1 "
 Sinaast wäljasõidu eest wõetakse
 wersta kohta. 10 f.
 aga raudteega 2-ll. edasi-ta-
 gasi sõidu hind ja siis veel
 aja eest, mis sõiduks linnast
 maale ära kulub:
 pealinnadest . . . 5 rbl.
 kubermangu linnadest 3 "
 teistest kohtadest. 2 "
 Sedamaksu arwatakse öö-
 päewa eest.

Maks kreposti jaoškonnas.

Uue kreposti jaoškonna (крѣпостной отдѣлъ) arwamise eest 5r. — f.
 Kreposti akti wäljaandmise eest . . . 5 „ — "
 Saenukustuse (кредитн. свидѣтельство) wäljaand. eest 3 „ — "
 Kreposti akti arakirja wäljaandmise eest . . . 1 „ 50 "
 Selle otsuse arakirja wäljaandmise eest, et asi kiinitamise
 raamatuse kirjutatud: üleüldise kõigesuguste tähen-
 duste eest. . . 1 „ 50 "
 Sgajugu arakirjade ja teadete eest, poogen. . . — „ 40 "

Igaühel kreposti raamatu ehk kreposti asja järelvaatamise

eesi — 30 "

Petjati panemise eesi — 25 "

Maks adwokatidele.

Nõudmise asjas kahes kohtus : 500—2000 rubl. 10⁰/₁₀₀

2000—5000 r, esimese 2000 r eest 200 r ülejäänud j. eest 8⁰/₁₀₀

5000—25000 " " 5000 " " 440 " " " " 4⁰/₁₀₀

25000—50000 " " 25000 " " 1240 " " " " 2⁰/₁₀₀

50000—75000 " " 50000 " " 1740 " " " " 1⁰/₁₀₀

75000 ja enam " " 75000 " " 1990 " " " " 1¹/₂⁰/₁₀₀

Wene mõedud.

Pikkuse mõedud.

1 werst — 500 fülba.

1 fülb — 7 jalga.

1 fülb — 3 aršinat.

1 jalg — 12 tolli.

1 toll — 10 kriipsu.

1 aršini — 16 wersjotti.

1 aršini — 28 tolli.

1 künar — 20 tolli.

Wedeliku mõedud.

1 waat (бочка) — 40 pangi.

1 pang (ведро) — 10 toopi.

1 pang 30 naela wett.

Wilja mõedud.

1 tšetwert — 8 tšetweriku.

1 tšetwerik — garajšat.

Raubakaalud.

1 perkowets — 10 puuda.

1 puud — 40 naela.

1 nael — 32 loodi.

1 lood — 3 solotniku.

1 solotnik — 96 dolli.

Pinna ja wilja mõe-
dud Piimi ja Gesti
maal.

Wene desjätin 2400 ruutj.

Ökonomia tessj. 3200 "

Gesti tiinumaa 1600 "

Piimi wakamaa 800 "

Gesti wakamaa 400 "

1 tšetwert — 3 Riia wakfa.

1 tšetwert — 5 Gesti wakfa.

1 tšetwert — 180 toopi.

Gesti tünder — 3 Gesti wakfa.

Tšetwertiraskusum-
bes:

1 tšetwert kaeru — 6 puuda.

1 " kahetahališi obre 9 "

1 " herneid 10 "

1 tšetwert jumenisu 10 puuda.

1 " maaobre 8 "

1 " rukid 9 "

1 " wikkisi 10 "

1 " t. nisu 10 "

Meetri- ehk Prantsuse mõedud.

1 meeter — 10 desjimeetert (3 jalga 3³/₁₀₀ tolli).

1 desjimeeter — 10 sentimeetert (3³/₁₀₀ tolli).

- 1 sentimeeter — 10 millimeetert (3^{33} kriipsu).
 10 meetert — 1 dekameter (33 jalga).
 10 dekametert — 1 hektomeeter (46 sülda 6^1 jalga).
 10 hektomeeter — 1 kilomeeter (468,7 sülda).

Sõned mõeldud.

- 1 liiter — $\frac{8}{10}$ toopi — $1\frac{3}{5}$ pubelit.
 1 dekaliter — 10 liiret — 16 pubelit.
 1 hektoliiter — 100 liiret — 8 pangi.
 1 kiloliiter — 100 liiret — 2 waati.

Raskuse mõeldud.

- 1 gramm — $0,24$ solotniku.
 10 grammi on 1 dekagramm — $2,34$ solotniku.
 10 dekagrammi — 1 hektogramm — $23,4$ solotniku.
 10 hektogrammi — 1 kilogramm — 2 naela $42,2$ solotniku.

Ennista, oh Issand sedasinaast uut aastat oma armuga, fui krooniga!

Oh, kõige looma Looja, kes Sa ajad
ja aastad oma meelewalda oled pannud!
Ennista, oh Issand sedasinaast uut aastat
oma armuga, fui krooniga, ja hoia rahu
sees meie Keisrit ja sedasinaast kihelkonda
Jumalasünnitaja palwete pärast ja
lunasta meid. (Tropar)

Oh, algmata Sõna ja Poeg,
kes Sa Püha Waimuga ühendud oled!
Oh, kõige nähtamate ja nägemata asjade
Looja ja ülespidaja! Ennista seda
uut aastat ja hoia rahu sees kõik õi-
geusfuliste hulgad, Jumalasünnitaja ja
kõige Sinu pühade palwete pärast.
(Stihiira)

1.

Uues aastats.

Aasta lendab aasta kannul
Kiirel käigul edasi . . .
Mis on mööda, ei jee ilmu
Jial enam tagasi

Aja käik ei tunne armu,
Järjelt maha murrab ta,
Olgu noor, ehk olgu wana
Oma raudse wõimuga.

Minult waremed ja rusub
 Tunnistust meil annawad,
 Et ka hana poole meidki
 Elu laened kannawad;

Et ka ükskord meitest entest
 Tuht ja tolm jääb järele,
 Et üks kalmu kõngas rohkem
 Sigib furnu ajale;

Et ei aita auu ei mõimus,
 Niffus, kuulsus wägewus,
 Üksi igawest' jääb õigus,
 Kana tatab armastus.

Mõtle, wend, siis aasta algel,
 Armas õde, arwa ka,
 Et ehk uue koidu palgel
 Surma päewa filmad sa?

See siis elus omad sammud,
 Et ei iial lomista;
 Kogemata tehtud wiga
 Püüa warmalt paranda!

Ratju, et ei saaks sull' osaks,
 Wiimselt libe kahetsus,
 Waid et pärast sindki elaks
 Igawene mälestus.

Seft siis alga seda aastat
 Palawama palwega,
 Et sind Isand omaft armust
 Aurjast mõtaks kaitseda;

Et su omakseid ja armsaid
 Hoiaks kiusatuste eest,
 Et Ta ilmal' õnne jagaks,
 Pühiks kurwa filmad weest;

Et su elu päiwi heldelt
 Nasta armul pitkendaiks;

Singe waimu roaga toidaks,

Elu meega karastaks ;

Et Ta terwet tuule õhku,

Wiljal' sigi annaks ka ;

Et Ta ehiks seda aastat

Armuga kui krooniga !

Pr. W. Werlot.

Elu raamat.

(Uue aasta mõtted.)

Jällegi on alataja woolaw aeg siin maa peal oma ringikäiku lõpetanud, jällegi oleme meie ühe aasta wõrra wanemaks saanud, jällegi on üks lehekülg igamehe elu raamatusse kirjutatud.

Mitugi lehekülge on Looja-kirjanik sinna juba joonistanud, niipalju, et inimese nõrk mõistus nende arwu ei suuda ära lugeda; kõige wanemad on temale täiesti tundmata ja ainult mõne wiimase pealt wõib ta mõnda õpetust ja juhateist lugeda. Need leheküljed ongi meile kõige tähtsamad ja kallimad. . . Sinna on meie minewiku rõõmud ja mured ülesmärgitud; nende najal wõime meie iseendid tundma õppida, kuid palju nooremalt ja ühes sellega ka wähem nüüdsete elutingimistega harjumata, meie esiwanemate ja muinasrahwaste näol, kes juba ammugi unustuse hõlma wajanud ja jäljetalt ajaluo näitelawalt kadunud on. Sinna on meil olewiku juured finnitatud, jeal astuwad tutawad isikud, nimesed ja sündmused meil waimu silma ette; meie waatame tagasi ja pitas rongis libisewad, nagu elawalt, muißted waimud meie waate eel mööda: on ju nemad ka niisama kord siin maa peal liikunud ja sedasama õhku sisse hinganud, nagu meie. See minewik, mida meile elu raamatu leheküljed kujutawad, on ju meie eneste tätki, ja sellepärast on ka ta meile üli armas ja kallis.

Mis toob meile aga tulewik, ja misfugused kirjad saavad veel eluraamatu puhtate lehekülgedele joonistatud? Mida tõutavad nad meile? Meie ütleme sagedaste „Täna ehk homme tahame meie sinna ehk teise linna minna, ja jenna üheks aastaks viibida, ja taubelda ja kasu saada.“ Nõnda mõtleme ja räägime meie alatafsa, ja teeme katseid, oma tulewikku meie eneste tahmise järelle juhtida ja natukesegi seda pimetust selgitada püüdes, mis teda omas hõlmas varjab. Kuid „misfugune on teie elu?“ — küsib. Ap. Jakobus, — „see on üks aur, mis natukesi aega näitse, aga pärast ära taub,“ (Ap. Jak. r. IV, 13, 14.) Tõsi ta, ei meie mõnes weiteses toimetuses suuremalt jaolt võime tulewikku etteaimata, ja et Jumal loodud olewustele mõnikord võimaluse annab ühte ehk teist asja nende eneste waba tahmise järelle arendada, kuid ülem võim jääb siiski ikka taewase Juhataja kätte. Inimene võib üksiinda niisalju tulewikust teadust saada, kui palju ta ise osalt selle arenemise peale võib mõjuda. Kuid ainult osalt. . . Kui palju võib aga üksainus isik midagi korda saata ja kui wähe meie sellega võime rahul olla! Mis aga kõigisse sellesse puudub, mida terve inimise sugu ühendatud jõul toimetab ja mille tõsisets alusets „igas paifas oleja ja kõiki täitja“ Jumala Waimu terawus on, siis on see nii suur, nii mitmekesine ja nii wägew, et meil tema walminemise kohta wähematki aimu ei wõi olla, kuid just selles peitubki meie elu pea huwi, luule, iludus ja tõsine wäärtus. Misfugust uut loomise tööd wäsimata töötaw Jumala wägi toimetab, misfugusi tegelasi ta ajaloo töowäljale kutsub, misfugused „uued hääled“ inimeste südameid saavad liigutama? — need on küsimused, mille peale meie kõige kõrgem huwi tundmata tulewiku kohta on rajatud.

Püüdes uue aasta algusel — isegi nõiduse teel tulewikku teada saada, on hariline nähtus iga aja rahwaste juures. Nad põhjenuwad iga inimese salajama soowi peal oma isikliku lähema saatuse üle selgusele jõuda! Kuid see isiklik saatuse seisab aga meid ümbritsewa olemisega kõige

lähedamas ühenduses. Üksikelt tungib mõni välimise mõimu avaldus meie elusse, ja kõik meie paremad lootused ja plaanid lamewad purustatult, nagu vihase tuule teerituse mõjul maha pudenenud ja närjunud lillesepe õilmed. Ewangeliumis kirjeldatud ritas mees oli kõik abinõud oma rulewase laheda ja mureta elu kindlustamiseks käsile wõtnud ja mõis ka täie õigusega ütelda: „hing, söö, joo ja ole rõõmus,“ kuid tudagi ei wõinud ta seda ette arwata, et juba eeltulew õõ tema elu küünla pidi ära kustutama! Koledad looduse jõudude avaldused häwitawad ühe ainja silmapilguga niihästi üksikute isikute, kui ka kümnete ja sajade tuhandete elu õnne ära. Tahtmata tungib meie mõistus edasi, meie waimu silm püüab ikka rohkem ja rohkem oma waatepilti laiendada ja nagu iseenesest tähtab küsimus: Mis saab, näituseks, meie maailmast tuhande aasta pärast? Eht, palju vähem, ühe aasta, eht, wiimati, ühe päewa pärast? Kes võib seda kindlustada, et kõik endist wiisi saab jääma? Mitte keegi. Minewit ei wõi rulewitu eeskujuks olla. „Sest ajast, kui wanemad magama läinud ilmast ära, jääb kõik nõnda, kui looma algusest on olnud“ — nõnda kõnelewad Ap. Peetruse ütluse järele (2 raamat, III, 4) need waimu poolest pimedad, kes aja märkisi waimu ilmas seletada ei suuda. Inimese suo ajaluoos on paljugil niisugusi juhtumisi ette tulnud, et terwed rahwad homse päewa ees koledat hirmu tunnewad ja üleüldine kartus kõikide südames aset wõtab, nagu peaks kõik ühiselu toed langema, maa oma suu awama ja talwad, nagu raamat, kofku keeratama. Ja hingeteadlikelt seisukohalt on see tundmus arusaadaw. Inimese jõud on wägewate looduse jõudude ees väga nõrk ja meitel ei ole mingi põhjust loota, et need jõud omas mehanikalitkus ringwoolus inimeste arwamiste ja plaanidega peaks rehtendama. Tulewit on täis saladusi, ja need saladused on seda rohkem kartust äratawad, mida rohkem inimese waim ja mõistus asjata katseid teewad Looja tarkuse teedesse tungida, sest meile ei ole antud „aegu ega tundisi

teada, mis Jsa oma enese meelewalda pannud" (Ap. teg. I, 7.)

Kuid siiski äratub tulewik meie südames magusaid lootusi ja usaldusega vaatame meie selle elu raamatu lehekülje peale, kuhu eelolew aasta oma saladuslised kirjad saab ülesmärkima. Kartus mõitleb lootusega, nagu usmatuz — usuga ja pimedus — walgusega, ja õnn meile, kui elustawal walgusel korda läheb meie südameid pimeduse meeleäraheitmise kammitsast wabastada. Sest ainult selles lootuses, et tulewik meid meie paremates ootustes ei peta, waid uuemad ja kõrgemad wäärtused enesega kaasa toob, leiame meie jõudu ja kindlust elu ülema eesmärgi kättesaamise eest mõidelda.

Ja selles asjas on meil ka õigus. Üks ja seefama wägew käsi, mis minewiku saladused elu raamatusse on ülesmärkinud, saab sinna niisama ka tulewiku luulelisedmad ja aatelisemad leheküljed sisse kirjutama. Niisama kui kirjaniku ehk kunstniku tulew töö juba enne tema walmimist täieliselt wäljaarenenud plaanina tema mõttekujutustes heljub, niisama ja weel selgemalt on juba kõittheadja ja igaweselt ajast oleja Tartus terwe mailma ajaloo plaani kõige wähemate osadena ammu juba ülesjoonistanud.

Meie ei tunne teda küll weel mitte, kuid sellegi pärast ei tauta ta midagi oma wäärtusest. Enne kui see ehk teine riik peab langema, on juba keegi Wägew teda „üleslugenud, kaalunud ja ärajaotanud" ja asjade käik toimetab ükfinda seda, mis Tema ette on arwanud ja aranäinud.

Kas tähendab see aga siis seda, et elu raamatut ilma meie kaastegewuseta kirjutakse ja et meie muud ei ole, kui pimedad ja mehanikalised wõõraste plaanide täitjad?

Ummugi mitte. Sumala wägew sõrm ei märgi oma kirju mitte ilma meiteta ehk meitest eraldatult, waid meite eneste sees ja läbi. Meie oleme elu raamatu elawat tähe ja sõnad, weel rohkem, meie oleme kõigewäge-

wama mõtted ja soowid, ehk õigemini, nende mõtete ja soowide seemned, mis Looja looduse pöue on asetanud, et igaüks oma wilja peab kandma. Sellepärast ei wõi ka Jumalik Gasmure plaanid meile täiesti wõõrad ja tundmata olla ja meie tulew saatus ei wõi meid mingi tingimisel asjata hirmutada.

Meie teame, et ainuühtlasi toimetused meie tulewase saatusse kohta mõjuda ei jää, seda rohkem ei wõi siis ka kõik meie südame paremad tundmused, kõrgemad aated puhtad soowid, patukahetsamise pisarad ja palwe ohkamised jälestalt ära kaduda, sest et nad waimu ilma kõige suuremad ja kestawamad sünnitused on.

Meie tulewist seisab siis osalt meie oma käes ja meile on võimalus antud nende kirjade joonistamisest osa wõtta, mida Jumala käsi ajaloo kivilaudade peale kirjutab.

*

*

*

Sa palu õitswa õnne päiwil,

Ja raske töö eel palu ka!

Sa palu õnnetuse ajal,

Kui hing on kurb ka palweta!

Sa palu terwist omakstele,

Neil õnnist rahu palu ka;

Sa palu armu waenlastele,

Et mõiks nad kurja unusta.

Ja palu, kui su jõud on lõpul,

Ja kui sa wägew — palu ka!

Ja palu kalli hana kalmul,

Last wõta wastu palwega!

Ja palu armastuse sunnil,

End ifka palwes ülennda,

Ja oma elu wiimisel tunnil,

Et jaaksid armu, — palu ka!

Ü. p. Pr. w. w.

Jumala-sõna wägew mõju.

Kui õnnis Augustinus, kes oma noore põlwe liha-
himude teenistuses mööda oli saatanud, kirjutas neid Apost-
li sõnu kuulis, mis joomist, porduelu ja abielu rikku-
mist maha jätma ja ennast Kristuse Teesusega ehitama
kutsumist, siis mõjusid need nii wägewalt ta hinge peale,
et ta sellest ajast saati oma patuelu muutis ja kõige järele-
tulwate aegade suureks ja õndsaks õpetajaks sai.

Nikas noormees Antonius (pärast poole „Suureks“
nimetatud) kuuleb templis järgmisi nooremehete öeldud
sõnu: „tahad sa täieste waga olla, siis mine ja müü
oma warandus ära ja anna waestele, siis on sul waran-
dus taewas; ja tule ja käi minu järel“ (Mat. XIX, 21)
saab nendest sügawalt waimustatud, jagab oma waran-
duse waestele, läheb kõrbe ja saab siin munkade
isaks.

Pagana usuline mõtteteadline Athenagoras hakkab
selle mõttega Ewangeliumi lugema, et pärast poole tema
ütelusi ümberlükata; kuid jumalik walgus puutub usina
paganausulise südant, ja ta muutub kõige tulisemaks risti-
usu kaitsejaks.

Waga Nikitas, Perejaslowi linnast pärit elas es-
malt patuelu; rõhus waesid ja wiletsaid ja püüdis ise-
ennast ja oma perekonda ülekohutuse palgaga toita. Kord
läks ta kiriku ja kuulis siin järgmisi prohweti sõnu: „peste
endid, puhastage endid, saatke omad kurjad teod oma hin-
gede seest välja“ (Jes. I, 16) Need sõnad mõjusid temas-
se nõnda, et ta terwe öö ilma uneta waewles. ... Kõik
ülekohutu teod lasusid raske koormana ta hinge peal. ...
Ta sai oma südame rahu alles siis tagasi, kui ta oma
teenistuse ja maja maha jättis ja kloostrisse astus.

Keegi juut, kes ilma süüta wangikotta oli sattunud,
palus igawuse pärast midagi lugeda. Pooleti pilgates
anti talle Ewangeliumi raamat. Juut silmitses pealkir-
ja ja wiskas raamatu nurka. Wiimati aga mõttis ta

hinge piina sunnil Ewangeliumi kätte ja hakkas lugema. Kui ta ühe korra oli läbi lugenud, tundis ta veel himu teist ja kolmat korda seda teha: üks sala ja äraseletamata tundmus sundis teda selleks taga. Võputs lõi tema hinges usu walgus lõele. Ta sai ristiusu tõde tundma ja laskis ennaft warsti ristida.

Ujaluo uurimine ja Ewangeliumi lugemine, — kirjutab Didon, — on mulle võimalust annud Kristusega lähemasse ühendusesse astuda. Ma tutsusin Teda, nagu Olewust, kes ammu juba ära on kadunud, kelle kuju aga sellesse raamatusse alale on jäänud, mis iga uuriwa pilgu ees lahti seisab. Ja mis sündis? Ma tunnistan, et minule ennaft niisugune inimeselik Olewus awaldas, kellele võimata oli vastu panna. Ta äratas minus niisugust piirita usaldust, et ma Tema eest walmis olen wangikotta ja tulesse minema. Tema kombelik iludus on hülgam, kõrgem tõde läib Tema õpetusest läbi. Pühadus paistab kõigis Tema tegudes; Temaft läib tõde ise wälja. Ta isik awaldab niisugust mõju, et ükski tõsine ja lihtne mõistus sellele ei suuda vastu panna.

Ültsord pidin ma, — jutustab R. S. Rohanstaja, — rasked hingelisi võitlust ja kurba meeleolu läbi elama. Elu wool oli nagu seisma jäänud... ainult igawene tühjus, piin ja waimunärimine olid mu hinges aset wõtnud. Kord aga hakkasin ma just Paasa-püha eel Ewangeliumi lugema. Ja mis sündis? Ma ei suuda kudagi seda imelisi tundmusest awaldada, mis minu üle võimust wõttis. Kõik on wana, kõik on nii tuttav, aga siiski nii uus ja südant liigutam. Ma ei suutnud kaua lugeda, lasksin ennaft põlwili ja palwetasin, kuna pisarad ojana üle minu palgede weeresid ja Lunastaja kujult nagu saladusline walgus minu hingesse woolas... Ma tundsin oma waimu tiibasi kaswawat... ja hakkasin uuest elama.

*

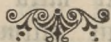
*

*

Oh, kelle juure peatsin ma
 Mu hinge piinas tõttama?
 Kel' kaeban oma häda?
 Kes näeb mu filmapiisarak,
 Kes kuuleb palwed palawad,
 Kust tröösti saab mu süda?
 Su juure, püha Ema, ma
 Su juure tõttan palwega,
 Sult loodan abi saada!
 Sest minu kaitaja oled Sa,
 Mind warjab hädas armuga
 Ja elu = teel mind saadad.
 Sa oled walguis, rõõmustus
 Keil', keda kurnab kurnastus
 Ja trööstjaks miletsaile;
 Su armuga kui kibiga,
 Meid ema hoolet hoiad Sa,
 Tood termist haigetele.
 Sa pühid waele filma weed,
 Ja pimedale näitad teed,
 Ja lastel' õpetajaks.
 Sa noori elus õpetad,
 Ja wanu toetad, finnitad
 Ja nõrgal' juhatajaks.
 Sind kiidab kõik ilm lõpmata,
 Sull' tänu = laulu ohwriks ta
 Kui kuninganal' kannab.
 Niisama ka mu nõder teel
 Sull' laulab kiidu = laulu weel,
 Ja Sinule auu annab.
 Kui aga jellest ilmast ma
 Pean ütskord ära minema,
 Siis üffi Sinu poole
 Mu hing ja süda tõusewad,
 Ja huuled nõnda hüüawad:
 „Mind wõta oma hoole!“

Sa aga taewast armuga
Mind hirmsal tunnil kinnita, —
Mu palvet wastu wõta;

Ja ema armastusega
Su laed mu poole siruta,
Ja mulle appi tõtta!

Duflus paastu algusel.

Arka üles, kes sa magad,
ja tõuse üles surmuse, siis
wõtab Kristus sind wal-
gustada. (Ew. r. V, 14.)

Õndsanda armu läbi seisame meie jällegi paastu ja patukahetsemise läwel! Mõned meie seast kes minewa aasta jelsamal ajal ühes meiega Õndsanda Lauale astusid, on surma Inгли läbi teise ilma tõstetud ja seisawad nüüd Sumaliku õiguse auujärje ees, kuna meie aga ikkagi weel armu altari ette tõttame!... Nende ees, ehk nende taga, on juba tuninga pidukoja ukseid kinni pandud; meie ees seisawad nad alles lahti!... Nende saatuse, wõib olla, on juba lõpulikult otsustatud; meie aga wõime weel selles asjas mõndagi ära teha! Tänaagem siis Õndsandat, kes meid meie pattude sees weel ei ole hukkasaatnud, waid kõik abinõud tõsiselt patukahetsemiseks ja meie hingede lunastuseks meie kätte annab.

Uga kuidas ja mille läbi meie oma tänu kõige paremini wõime avaldada? — Selle läbi, et meie kõiki neid abinõusi otstarbe kohaselt katsume tarwitada. Muidugi ei taha ma nende sõnadega ütelda, nagu oleks mõned teie seast, mu wennad, endised suure paastu päewad täiesti ristiniimesele mitte kohasel kombel mööda saatnud, ega ka seda, nagu oleks keegi ennast Õndsanda suurest sakramendist eemale hoidnud: — just selle wastu, arwame meie, on igaüks teie seast iga aasta püha Altarile lähenenud, et

fiin pattude andeksandmist saladuslike ühendamise teel meie
 Issanda ja Lunastajaga, Tema Ihu ja Vere sakramendist
 osavõtmise läbi, omandada; ma arvan ka, et see tunagi
 teie hinge elu kohta mõjuta ei ole jäänud, vaid sinna
 alati mõni märk sellest järele on jäänud. Kuid siiski,
 mis wennad, lubage mulle järgmist küsimust teile ette
 panna: kui teie siis nii mitu korda waimulikus arsti-
 majas olete käinud, nii mitmelgi korral oma südame
 rohitsemist ettevõtnud, nii sagedasti Jumala templist,
 nähtawasti terwetena ja õigeksmõistetult väljatulnud, —
 kas olete aga siiski ometi ühe korra tundnud, et teie nüüd
 waimu poolest täiesti terwed olete? Ja kui see tõesti
 nõnda oli, — kas tuuris see magus tundmus kaua teie
 hinges?... Muidugi ei arwa meie seda, et teie pärast
 reitsemepäewast paastu ja kasinuse harjutust korraga täiesti
 patutaks saite (see on ainult neil võimalik, kes juba liha
 ja were ahelatest on lahti pääsenud), — kuid siiski oleksite
 teie pidanud patust võimalikult wabaks saama; teie sees
 peaks nähtaw pööre paremuse poole awalikuks tulema;
 Jumaliku arwu hommiiku päike oleks pidanud teie südames
 ikka kõrgemale ja kõrgemale tõusma, kõik effituje pilwed
 laiali kihutama, kõik himude jõed ära kuivatama, et wi-
 mati Jumalatundmise ja õige elu päew täiel hiilgusel
 oleks wõinud walitsejaks saada. Kas on aga midagi sar-
 nast teiega sündinud? Kas olete seda tähele pannud, et
 pärast paastu ja patukahetsamise wõitlust, maailmast eemale
 ja Jumala lähendusesse oleksite nihkunud, et endised kurjad
 kumbed kadunud ehk nõrgendatud oleks saanud ja head ja
 ristiinimesele enam kohased wiisid nende asemele astunud?
 Kui see kõik peaks nõnda olema sündinud, siis ei oleks teil
 muidugi selle küsimuse peale raske wastust anda. Inimene,
 kes raskest haigusest terweks on saanud, võib ju tergesti
 ütelda, — kas ta ennast täiesti terve tunneb olevat.
 Ssegi see, kes oma ihus tervitust tunneb, võib ju koge
 awaldada, et paranemise ajajärk juba alanud on. Aga
 kas pole tõsi, wennad, et paljudelgi meie seast raske on

selle küsimuse peale wastust anda? Nii mitmedki peawad furbtusjega tunnistama, nagu lord Iisraeli rahwas, et nad omas südames just selle wastandit märkawad: „Meie oleme rahu oodanud, ja head ei ole; parema põlwe aega, ja waata, hirmutus tuleb.“ (Jer. VIII, 15.) Iga paastumise, patukahetsemise ja Jumala Armulauast osawõtmise eel lootime meie nende läbi hinge terwist leida, mispärast ka meie nendest sakramentidest rõõmuga osawõttime, kuid siiski jääme meie niisugusteks, nagu ennegi olime: meie hinged on headuse wastu külmad ja kurja armastajad; endised himud määsawad endise, ehk mõib olla, veel suuremgi jõuga; südames on veel needsamad haawad, südametunnistust muljub endine koorem; terwe meie sise mine inimene on weel surnud, ehk täiesti halwatud. Meie oleme rahu oodanud, ja head ei ole; parema põlwe aega, ja waata hirmutus tuleb.

Mis peats see tähendama? „Ets Kileadi maal pole kallist waitu? Ets seal pole arsti? Misparast ei ole siis voor tõmmanud mu rahwa tütre haawa peale?“ (Jer. VIII, 22) Nii küsis lord prohmet, kui ta nägi, et Iisraeli rahwa seisuford ei paranenud. Niisamma küsime ka meie teilt, wennad, sest meie näeme, et teie hinge terwisega samasugune lugu on. Kas ei leidu siis ka meie waimulikis tildebis enam kallist waitu? Ehk kas ei ole seal arsti? Kas siis iga nõdrust arstim Jumala käsi on raugenud, ehk püha koguduse sakramendid oma terweksategewa wäe äraautanud? Ehk jälle ei ole koguduse karjased teile puhtast südamest andeksandmist awaldanud? Ei, mis lord siin on andeksantud, seda ei saa ka enam seal meeletuletatud, kui te muidugi ise endiste patutegude kor damisega neid uuesti meele ei tuletata. Ehk on jälle Lu nastaja oma enese Ihu ja Were asemel meile wõerast ihu ja werd annetanud? Ei! Ta ei salga oma Ihu ja Werd ilmaški ära. kui aga teie ise olete mõistnud Tema andi alal hoida. . . Palju teie farnasi inimesi, kes, mõib

olla, weelgi suuremad patused olid, on nendesamade abinõude waral jõudnud endid patu mudasi puhtaks pesta, põrgu pidalitõbeist lahti saada ja walmistawad nüüd endid rahu sees oma maapease teekonna lõpu wastu, ehk jälle rõõmustawad juba andeksandmise armu üle auu kuningriikis, kuna aga teie, wennad, neidsama abinõusi tarwitades iftagi weel surma woodi peal lamate, ehk waimu elu haledaid jätisi patu ahelas edasi kannate? Mis peaks see küll tähendama?

Muidugi jeda wennad, mille üle ükskord seesama prohwet kaebas, kui ta Baabeli kahetsmise wäärilist seisukorda kirjeldas. Baabel, nii rääkis ta, on langemas; tema kohtu ja nuhtluse päew on lähedal. Aga kelle süü läbi?—kas ei olnud Babelil kõik abinõud käepärast, et hukatuselt pääseda? Kas ei leidnud rohtu tema hawade peale? Ei, see oli tarwitusele mõetud kuid ilma kasuta; „meie oleme Babelit arstinud, aga tema ei ole terweks saanud“ (Jer. 51 9) Mõndasama, mõib olla, kõnelewad ka meiegi kaitsjad Inglise Sumaliku õiguse auujärje ees: Sinu tarkus, oh Issand, on meid nende hingesi ja ihusi hoidma ja neid taewa teele juhatama pannud; Sa ise näed ju, kas oleme meie midagi tegemata jätnud, et mis nende mõistusi walguistada nendele südant soendada, nende sammusi õige teele juhtida mõiks? kuid mida mõiwad kõik lunastuse abinõud ja kõik meie hoolitsemised korda saata, kui nad neid uhkelt tagasi tõukawad? Meie oleme Babelit arstinud, aga tema ei ole terweks saanud! Ta ei ole sellepärast terweks saanud, et ta oma patu haawu kallits peab ja neid alatasta uute kurjategudega lahti kisub, ja kindlast nõuks on mõtnud pattude sees elada ja surra.

Ja tõesti, wennad, kuidas tarwitame meie waimulikku arstirohtu? Kuidas astume meie Piha Ohutõõmaaja ja patukahetsamise sakramendile? Suuremalt jaolt nõnda, nagu oleks see mõni ajutine, aga uitte igawesti mõjur rohi; me waatame selle sakramendi peale, nagu

oleks see mõni kena ja osalt ka kasulik pruut, aga mitte uuestisündmise sakrament, mis meid terve elu ajaks peab ümbermuutma. Sellepärast ongi meie ettevalmistamine ainult pealiskaudne: ta ei tungi meie waimu põhja, kurjuse juurte juure; me võtame küll Kristuse Jhu ja Werd auu tundmusega vastu, kuid ei mõtlegi selle peale, niisugune nende tegewus meie sees saab olema; meie lähme küll paremate mõtetega Armu auujärje juurest eemale, kuid meil puudub kindel tahtmine oma eluforda jäädawalt muuta; lühidalt öeldud: me kahetseme küll ja võtame ka pühadest annetest minewiku patude andeks andmiseks osa, ilma et kindlalt nõuks wõtaksime ka tulewiku pattude eest ennast hoida; me loodame, et nad saawad meile igaweseks eluks taewa riiki teed walmistama, kuid siiski ei taha meie siin maa peal ajutise elu parandamise peale suuremat rõhku panna. Kas wõime meie siis tingimata terveksaamist oodata, kui meie arstimise hooletusesse jätame?

Kuid nõnda teewad ükfinda paremad meie jaoks. Mida peame meie aga snurema hulga kohta ütlema? Paar tundi kirikus seismist, mõni minut oma pattude kahetsemiseks ja Kristuse Jhu ja Were sakramendist osawõtmiseks, siis weel mõni ohlamine — ja see ongi kõik meie südamel ohwer Jumalale! Aga mis tuleb siis edasi? Jällegi endised tööd ja toimetused, endine eluviis, jällegi endised patulõhud ja lihahimude teenimine. Ütelge siis, mis kasu on küll niisugusest kahetsemisest? Nagu see ise silmapilkne on, niisama on ka tema järeldused tühised. Minult lühikesteks ajaks jääwad mõned halwad kombes täitmata, huuled ei jostista patu sõnu, meie pill ei eksi mõõda maailma pimestawaid iludusi, ja süda nagu wabastaks ennast mõneks minutiks elumuredest, ja ta tufsumine muutub rahulisemaks. Kuid warsti läheb kõik jällegi endist wiisi edasi: kurjus, mida mõneks ajaks tema püüdmistes takistati, läheb weel hõelamaks; pealiskaudse patukahetsejaga on samasugune lugu, nagu haigetega, kelle arstimist korralikult ei toime-

tatud, mis pärast ta haigus pärast weikest waheaega weel raskemaks muutub! . . .

Teie isegi tunnete, wennad, et ma asjade seisukorda mõeriti ei kirjelda, meie süüdi ei liialda, waid seda asja tõetruult teie silma ette püüan seada. Mis pärast? Just selle pärast et jällegi üks waimuliku arstimise ajajärg meie ees seisab. Kui meie ta nüüd endist rada sammume, siis jõuame ta endise eesmärgile, see tähendab — mitte kuhugi! Jällegi katab ohuse koor meie südametunnistuse haawu lühikeseks ajaks, et nad pärastpoole seda enam lõhkeneksid; jällegi heidame meie patu koorma mõneks ajaks kõrwale, et pärast poole weel rohkem tema all küüru wajuda. Mis aga saab selle järeldus olema? See, et meie kõik oma eluaja ennakst arstides, siiski pattude sees ära sureme. Mõnedel seisab see tund weel kaugel ees, ja neil saab võimalik olema weel mitme paastu ajal oma hinge haawu arstida, kuna aga teistele juba warsti tehtud saab „k o h u t m ö ö d a“, mis kirjutatud on (C XI IX Law. L. 9) sest „w a a t a, k o h t u m ö i s t j a s e i s a b u k s e e e s“ (Jat. r. V, 9) sellega tahan ma seda ütelda, wennad, et ehk meie arw sin praegusel tunnil küll weike on, siiski on siin mitmedki, kes wiimast korda suurt paastu algawad. Kes on aga need surma ohwrid? Wõib olla, sina, kuulaja, kes sellest kõige wähem mõtled; võib olla mina, kes sulle seda hirmutawat, aga siiski lunastawat tõde kuulutan. . .

Ühinegem siis, wennad, meie lunastuse taga otsimises; astume patukahetsemise nõiast sisse, nagu seisaks ta meie ees wiimast korda lahti. Ja tõesti, saabki ta niihästi esimest, kui wiimast korda meie ees lahti olema, kui meie ennakst täiesti muudame ja jäädawalt endise patu-elu maha jätame. Sest kui palju ta keegi enne oma pattu on kahetsenud, aga kui ta siiski weel hinge poolest terweks ei ole saanud, siis saab ta siin esimest korda terwist leidma. Kes aga siin nüüd terwise kätte saab, see ei tarwitse enam muud teha, kui seda hoida ja karastada.

Meie elu Isjand ja Walitseja! Meie hingede ja ihude arst! Kes Sa meie kõlwatumate ees jällegi patukahetsemise ukse oled avanud, — wii Ise meid Oma wägewa käega waimulikku orjuse Egiptuse maalt paastumise kõrbe wälja. Mis meid seal ka eel peats ootama, ometi anname meie oma südamed ja hinged Sinu hooletks. Juhata meid pilwe ehk tule sambaga. sööda meid mannaga, ehk jooda Mara weega, — kuid wii meid siiski taewalise puhtuse ja Sumala sarnaduse Kanani maale! Amen.

Ulmpt. Innocentiuse järele.

*

Mu hingel kitsas; kurb mu süda;
Waim rõhutatud ja raske — rind;
Mu patud hirmutawad mind,
Ja suur on minu hinge häda.
Mis pean ma waene tegema,
Kuis nutu-laulu algama?
Kust saan ma leina pisarad,
Kust — palwe sõnad palawad?
Oh, Sumal, nõder olen ma,
Ja ikka sammun patu poole;
Sest Sind, oh Helde palun ma:
„Mu wastu armuline ole!“

Suure kanoni I laul.

Pr. W. Werlok.

Jatlus Suurel Neljapäewal.

Mu aeg on ligi, ma tahan
sinu juures paasatalle wal-
mistada ja süüa oma jü-
ritega. (Matt. 26, 18)

Nõnda kästi selle maja peremehele ütelda, kus Teesufel nõu oli oma jüngritega wiimast paasatalle walmistada. Kes niisugune õnnelik majatjand pidi olema, sellest ei lausunud Ta sõnagi, ja saaditud pidid seda alles siis teada saama, kui nad juba kohale olid jõudnud. Muidugi warjas ta seda kohta selle pärast, et äraandja, kes iga

parajat juhtumist oma kurja plaani kordasaatmiseks püüdis tarvitada, seda enneaegu teada ei saaks. Muidugi said kõik jüngrid, teda pärast poole tundma, kuid siiski waikisid ewangelistid tema nime üle. Püha kirja seletajad otsivad selleks mitmesugusi põhjusi, kuid ma arvan, et ma mitte ei effi, kui ma ütlen, et selle inimese nime just selle pärast ei ole nimetatud, et ta iga tõsist Kristuse järelkäiaid tähendab.

Isaaranis tuletab ta aga teid wennad, meele, kes nüüd Püha Ohtusöömaaja sakramendile tahate astuda. Teie soovite Issanda paasatalle süüa, Tema Ihust ja Bereit osa wõtta, niisama tahab ka meie Lunastaja ja Issand oma paasat teie juures walmistada ja igawesti teie waimu ja ihuga ennaft ühendada. Urge imestage selle ütelse üle. Seda räägib ju Apostel, kui ta kirjutab: „Et nüüd lapsukesed liha ja were osalised on, otse nõnda on tema ka ise sest osa saanud.“ (Ebr. II 14) Meie Lunastaja ja Issand on selle läbi terve inimese suo lihast ja wereft osa wõtnud, et Ta meie loomuse Enese peale wõttis. Aga Ta tahab ka igaihe waimu, ihu ja werega meie seast enesega ühendada, — ta tahab meid oma templiks ja eluasemeks teha, Ta tahab meie elu alguseks saada, meie mõtet ja südant täiesti omandada. Selle saladuslike ühinemisele julgengi ma teid Issanda nimel kutsuda.

„Mu aeg on ligi“ — nõnda kähib Issand ütelda. Nende sõnadega nagu rääkis Ta järgmisel wiisil: „Minu maapealne teenistus jõuab lõpule; ma olen töö lõpetanud, mida Issa mulle oli annud, et ma pidin tege ma. Ma kuulutasin Tema nime ja armastust minu wendadele; ma kuulutasin õndsust kurbadele, tasastele, armulistele, waewatutele ja tagasiwatutele; ma ei warjanud ka seda, mis sugune häda neid ootab, kes kurjad, uhked, petised ja wande üle astujad on. Nüüd pean ma weel teoga oma õpetuse tõsidust tunnistama, Minust jutlustatud ristis Oma Enese õladele wõtma ja kõikidele eesmärgiks Kolgatale sammuma. Mu aeg on ligi:

kawal jünger on Mind juba ära annud, hõbetükid on juba mäljaantud ja vastu võetud; maailma würst walmistab ennast Minu vastu võitlusele; wahimeeste salt seisab walmis; aeg on kätte jõudnud talle vastu minna, ärandja kawalat suudlemist vastu võtta ja oma selja peksud ja palet kämmli löömise hooleks anda. Mu aeg on ligi. Ma näen, et isegi Mu Jsa on wiha ja kurbuse karika walmistanud; ta lähneb ja ei lähe mitte mööda: werine higi ei wõi wereristimist ära feelda; Ma pean niihästi ihu kui waimu Jsa kätte andma. Mu aeg on ligi! Aga siiski, enne kui Ma oma töö lõpetan ja Jsa juure lähen, tahan Ma oma tundmuusi teiega wahetada, Ma tahan ühegi asja läbi Uue-Seaduse algust pühitjeda ja teile, Minu järelkäijatele mõnda Minu armastuse märki järele jätta: Mina olen südamest igatsenud seda paasatalle teiega süüa, enne kui ma kannatan." (Luka ew. XXII, 15.)

"Aga kus pean Ma seda sööma. Jerusaleml on Mu waenlastega täidetud. Wana ja Raiwase kojast asuwad üksteisega wihtamine, uhkus ja pühaduse teotamine. Seal oldakse walmis oma riided lõhki käristama, kuid mitte sellepärast, et neid Minu teele lautada, waid et Mind Ennast paljastada. Ma saan ka seal olema, kuid mitte paasatalle söömise pärast, waid et pillamist ja naeru kannatada. Pilatuse kohtukoja ruumid on küll laiemad; seal leidub ühes maailma armastusega ka natuke tõe armastust, kuid siiski armatakse seal Keisri sõbra nime Jumala ja õiguse sõbra nimest kõrgemaks, ja Minul ei ole mingit osa Tiberiuse armuosalisega! Pesku ka mõned omad käed rahwa ees puhtaks, Mina aga saan jüingrite jalgu pesema. Pareml on niisuguse kohtukotta süüalusena, kui süüdistajana ilmuda. Kui seda tarwis peaks olema, siis lähen Ma ka sinna, et kibuwitsa krooni vastu võtta.

"Mõnda siis, — Mu aeg on ligi, kuid kuskil pool ei leidu Mulle kohta ehk warjupaika. Rebastele on augud, ja lindudel taewa all pesad;

aga inimese Pojal ei ole mitte, kuhu temapead mõitšpanna" (Mat. ew. VIII, 20) Ma olen sõimes sündinud ja saan risti peal surema. Mis pean Ma siis tegema? Kas paasatale pühitsemist kõrwale heitma? Kuid Mina ei ole tulnud käsktu kautama, waid tõeks tegema. Ja kuidas peatšingi Ma seda kõrwale heitma, mis Minu surma ette tähendab? Ma tahan siis seda teha: Ma tahan sinu juures paasatale oma jüngeritega süüa.

Jah, sinu juures, ristiinimene, kes ja ennast Minu jüngeriks nimetad ja oled tõutanud surmani minu järel käija. Kui sinagi Mulle warjupaika ei anna, kus wõin ma seda siis weel leida? — Aga sa pead seda tegema: sa oled ju Minu werrega ristitud, Minu Waimuga wõitud, ja toidad ennast Minu ihu ja werrega ja loodad Minu nimel igawest elu pärida: kas ei wõta siis ka sinagi Mind wastu?

"Nõnda siis, — kus on see wõõraste tuba, kuhu Ma oma andidega wõilšin sisse mahtuda? Kus on selge meele ja tõe hapnemata taignas? (Kor. V, 8) Kus on iseenele ärasalgamise ja kanatuse mõrudad rohud? Kus on paasatall — üks puhas süda ja rõhutud waim? Too siis wälja kõi, mis sinul, on kaunistada Minu sõõma lauda, lase Mind rõõmu tunda selle üle, mis Minu arm sinu sees on lorda saatnud.

"Kuid selle asemel, et wäga rõõmus peigmehe hääle pärast (Joan. ew. III, 29) olla, oled sa wait, kui kõige suurem süüalune. Ma tunnen ka selle põhjust sinu enese sisemisel inimesel ei ole kohta, kuhu oma pea panna; sinu waimu loda on tühi ja äralangenud; ei leidu seal usu küünalt ega armastuse õli; kõi on rojaga — pahade himude ja mõtetega — täidetud. Sõda sulle; püha wiha sinu kõi pärast on mind ära sõõnud. (Joan. ew. II, 17) Aga — Minu aeg on ligi — wõib olla, ei ole ka sinu aeg laugel:

tui Ma teist kord tulen, ehk ei leiagi Ma sind enam maa peal. Sellepärast ei pea meie mitte aega viitma. Nuttame siis! Ürge laske meie ühisi waenlast — kuradit — wõidupidu pühitseda. Minul on kõik abinõud käepärast, et kõik jälle korda seada: anna aga ennast Minu hoolet, tee Minule oma südame ütsed lahti, luba mulle kõik oma hinge ruumid eluasemeks. Riipea, tui ma sinusse asun, saab seal kõik teiseks muutma. Ma Jse wõtan kõik walmistamisest oma peale: pesen jalad ära, saan Jse walgusteks ja paasatallets. Ära kurda; meie saame mõlemad täidetud: Mina sinu läbi ja sina Minu läbi; jäta aga kõik patupüüded maha ja anna ennast täiesti Minu omaks!”

Teie meeleolu järele, wennad, wõin ma otsustada, et Jssanda hää, mis minu kõlwatu huulte läbi teie kõrwu tungib, teie südames wastukaja leiab ja ilma mõjuta ei jää. Sellepärast ei ole ka minul muud enam soowida, tui ainult seda, et see mõju jäädaw oleks. Ja kas see wõiks ka teisiti olla? Jssand annab ju teile oma ihu ja werd. Kas ei peaks see teid liigutama! Ja tui meie, Tema teenrid, teiega kõneleme, ega Ta Jse siis teie sees ei waihi. Kui Ta ju alati südametunnistuse läbi Teiega kõneleb, seda rohkem siis weel saab Ta teie südamega pärast ühendamisest kõnelema. Kuulgu siis igaüks, mis Jssand temale ütleb. Kui ta sulle ütleb: rahu! — siis wõta seda tänuga wastu ja hoia puhtas südames alal. Kui ta sind maanitseb, siis katsu oma wiga warsti parandada, Kui ta sinu südame templist kaupleidid hakkab wälja ajama, siis ära pane wastu, waid ühine Temaga ja tee seda; sama. Jssand Jse õpetab sind, mis sa pead tegama sina aga pane tähele ja täida seda! Amen.

Ülmp. Innotentiuse järele.

Wiimne õhtu-sõõmaaeg.

Ju ööde wari udu wõõga

Sioni tinki palistas,

Kui Kristus ühes jüngritega

Weel õhtu-söögil istus maas.

Ta rääkis neile kummal pilgul :

— Su wastu mõetud were hind ;

üks teie seast, kes laudas istub,

Saab surma ära andma mind,

Kõik jüngerid koksusid, kui kuulsid

Neid sõnu Spetaja suust,

Ja igaüks neist hirmus küsis :

— Ehk olen, Jssand, mina just ?

Ta selle peale wastas neile :

— Ma pean küll ära minema,

Kuid häda sellel, kelle läbi

Peab Poega ära antama !

Siis wiimati ka küsis Jundas :

— Kas olen siis ehk mina see ?

Ja Jeesus wastas : Jse ütled !

Mis teed, — ja seda ruttu tee !

Pr. w. w.

Jutlus Suurel Reedel.

Jällegi kolgata ja rist ! Jällegi haud ja furnulinad ! Nähtawasti on siis ikkagi weel wariseerisi ja kirjatundjaid olemas, kes õigete tapmisega mõtlewad ennast Jumalale meeleheada, kui ohwrigate gewat (Joan. ew XVI, 2); ikkagi leiduwad weel Juudad, kes küll oma huultega suud annawad, aga oma kättega äraandmise tööd toimetawad ; ikkagi näeme meie Pilatusi ja Herodesi kes tõe üle naerwad ja oma käsja õigete weres pesewad ! Aga kas leiduwad meie keskel ka wennad, truud ja wahwad Joannesed, kes walmis oleks Jumaliku pojakswõtmist risti pealt wastu võtma ? Kas on siin targad päälitud, kes Jumala Poja haua juures wahi peal wõiksid seista ? Kas näeme meie kuskil Joosepisi ja Nikodemusi, kes Pilatuse juure julgesid minna ja Jssanda ihu endale

paluda? On's teie keskel Magdaleenad ja Salomed, kes kõlblitaks saaks arvatud teadet Issanda ülestõusmise üle vastuvõtta? Kuningliku Lauliku ütelse järele, w a a = t a b I s s a n d t a e w a s t A d a m a l a s t e p e a l e , et ta saaks näha, kas keegi mõistlik oleks, kes Jumalat nõnaks kuid ei leia kedagi, sest ühtlasi on nemad läinud haisema: ei ole seda, kes head teeb, ei ühte ainustki. (Lam. I. XIV, 2, 3) Nüüd aga, wennad, et veel lähemalt näha saada, — ei waata, Issand mitte taewast, Oma auujärje pealt maha, waid risti pealt ja hauast; ta ei otfi enam Adama, waid oma armu lapsi, — kas on keegi nende keskel, kes Tema surma tähendust mõistaks ja walmis oleks waimus ennast Temaga ristilööma. Mis näed sa aga, Issand meie keskel? Sa näed mitmekordseid kummardusi ja kuuled kiidulaulusi; kuid ka folgatal nägid sa pea wangutamist ja Pilatuse õues hüüti Sulle: tere, Juuda rahwa kuningas! Sa näed mõne filmas pisaraid ja kuuled ka mõnda ohkamist, aga ka folgataalt tulid mõned oma rindu wastu lüües tagas, ja siiski jäi Sinu kõige puhtam ihu odaga puurimiseks risti peale rippuma.

Ei, wennad, mitte seda ei otfi meie Lunastaja ja Issand; mitte meie kummardamiste ja kiidulaulude pärast, olgu need ka ei tea kui rohked, mitte ohkamiste ja filmapisarate pärast ei ole Ta heaks arwanud risti peal rippuda ja haudas hingata. Siin haua juures peab midagi suuremat olema: siin käib k o h u s ü l e j e e s i n a t s e m a a i l m a , üle meie mõtete ja tegude. Siin peab majajand oma sulastega. Lunastaja Tema were läbi äralunastud hingedega aru pidama. Et tulge siis, — kutsub Tema prohweri suu läbi, — ja j e l e = t a g e m o m a d a s j a d i s e k e s k i s . (Sej. I, 18)

„Waatke, mis Mina teile olen teinud! — Minul oli teie pea' ja see kannab nüüd kibumitsa krooni; Minul olid teie käed ja jalad, ja need on nüüd läbi puuriind; Minul oli teie süda, ja ta on odaga teie ees awatud.

Minul oli teie ihu ja veri, ja selle andsin ma teie eest ära ja söödan veel tänapäevani sellega teid Püha Öhtusöömaajaga sakramentis. Üksinda oma waimu ei annud Ma risti pealt teie kätte, sest et teie seda siis veel hoida ei mõistnud: kuid pärast Minu taewaminemist saatsin ma ka Püha Waimu Omalt Isalt teie juure. Seda kõik olen ma teile teinud: Ma olen täiesti teie omaks ennast annud! Näitke siis ka teie, mis teie Minule, ehk õigem, iseendast olete teinud, sest kõik, mis Minul on; on teie pärast: et tulge siis, ja seletagem oma asjad ise-keskis!

Kas võime meie, wennad, selle kutsese vastu panna? Astu siis altari teener, sella hana juure ja anna wastust. Et seda wahetekli käristada, mis kõigepühamat paika sinu eest warjas ja sinule võimalust anda armu auujärje ette astuda, on sinu Lunastaja risti peale läinud. Kuidas tarvitad sa seda kallist õigust ja kudas seisad sa armu auujärje ees? Kas kutsud sa sealt õnnistust iseenele ja eelseisjate peale maha? Kas kuulutad sa elu-teed? Kas oled sa õige elu eesmärgiks? Kui sa tõesti õigel wiisil lunastuse tööd toimetad: kui sinul suuremat rõõmu ei ole, kui seda näha ja kuulda, et sinu waimulikud lapsed tões läiwad (III Joan. 1, 4) kui sa tarwilises forral walmis oled Ülema Karjaste eesmärgile oma elu oma lammaste eest jätma, — siis õnn sulle; ja oled preester Jeesuse wiisi järele = Astu julgusega selle hana juure, suudle neid haawu ja hinga nendest uut wahwuse ja armastuse waimu nende tööde toimetamiseks enese sisse. Pärast oma maapealse ieenistustetorra lõpetamist astud ja taewa telki, kuhu, kui eeljooksja, meie eest on sisse läinud Jeesuses. (Ebr. VI, 20) — Kui sinu lüüed aga endid ülestõstwad, sinu süda aga mõõda ilma rändab; kui ohwri suits taewa poole tõuseb, mõited aga maa peal wiibiwad; Issanda laua ees seisdes ja teistele elu leiba jagades, sina ise waimu poolest nälgas oled ja manna asemel Egiptuse liha himustad, — siis

mine selle haua juurest eemale, sest siin on püha maa :
sinu koht ei ole siin, vaid Raima õues.

Oma ligemiste saatuse otsustaja, kelle kätte on võim
antud siduda ja lahti päästa, astu selle haua juure
ja anna vastust. Sinul ei oleks mingisugust meelevalda,
kui see sinule ei oleks antud ilmale
(Joan. ev. XXI, 11)., ja sina pead Jumala koht
toimetama. Kas pead sa seda alati meeles ja kas hoiad
sa õiguse waekausid Jumala kartusega omas käes ? Et sa
mõnikord, kui asi seda nõuab, mitte ei kardaks Keisri sõbra
nime ja maailma võimumeeste rahulolemist kautada, on
Kolgata Kannataja sulle Jumala sõbra nime omanda-
nud ; et sul võimalik oleks süütause ja kuritöö, nõdruse
ja pahatahtluse wahel wahet teha, selleks on Ta sinu
südametunnistuse wirwendamisele Oma sõna kiiu la abiks
annud. Kas tarwitad sa siis seda abinõu oma ligemiste
kasuks ja kas sammud sa alati seaduse ja kohtuse teed ?
Kui sa mitte kellegi wahel wahet ei tee ja tõde kaitse ;
kui su kohtu järje esine mitte süüdate were ja pisaratega
kastetud ei ole, — siis astu oma tulewase Kohtumõistja ja
Jõhanda juure, suudle Tema haawu ja hinga nendest
uut jõudu wale ja pettuse wõitmiseks, tiusatustega wõitle-
miseks ja õiguse töö toimetamiseks. Sealmaailma kohtu
ees — saad sa paremal pool seisma, armu leidma ja
õiguse krooniga kroonitud. Aga kui sul võimalus oli
süüitat lahti lasta, ja siiski walmis olid teda tema waen-
laste wõimuse alla jätma, et mitte nende uhkust alandada
kui selle asemel, et süüitat kaitsta, tema häda üle naerad
ja ühest kohtust teise sunnid käima ; kui su õigus ainult
käepesemises seisab, — siis mine selle haua juurest eemale :
sinu koht ei ole siin, vaid Pilatuse kojas !

Seaduse jünger, kes sa oma eluaja tõe tagaotsimises
ja looduse saladuste uurimiseks mõõda saadab, astu selle
haua juure ja anna vastust. Et sul mitte tarwis ei oleks
asjata mõõda inimeselikkude eksituste ringkäiku sammuda
ja asjata inimese ja asjade alguse üle pead murda, —

selleks oma ainusündinud Jumala Poeg, Kes Isa
 sülest on, maailma tulnud, ja on meile mõis-
 tuse annud, et meie tunneme tõsist
 Jumalat, ja oleme Tema tõsise Poja
 Jeesuse Kristuse sees (I Joan. r. V, 20). Kas
 on see juhatus sulle aga kasuks? Kas oled sa wiimari
 suure waewa läbi otsusele jõudnud — mis tõde on? Kas
 oled sa tunda saanud, et teda muial ei ole, — ei taewas
 ega maa peal, kui ainult Selles, Kes Jõe tõde ja tõe
 allikas on? Sa kui sa seda oled tundma saanud, kas
 oled sa siis selles kindel, et tõde on Jeesuse sees
 (Ew. r. IV, 21); et ta ei seisa mitte inimese
 tarkuse meelitaja sõnades, waid Waimu
 ja wäe ülesnäitamises I Kor., (II, 4); ei mitte
 uhketes mõttefujutustes, waid selles, et teie eneste
 pealt peate ära heitma endise elu poo-
 lest wanainimese, kedarikkutalsetpettuse
 himude läbi, ja eneste peale wõtma uu-
 inimese kes Jumala sarnaseks on loo-
 dud tõsise õiguse ja pühitsuse sees? (Ew. r.
 IV, 22, 24) Kui sa tõe sõna järele õpetad ja tõtt
 ülest ohtu sees kinni ei pea; kui sa teaduse tee-
 nimise, nagu Jumala teenistuse peale waatad; kui Ju-
 mala auu ja ligemise kasu, aga mitte isene armastus
 find sinu uurimiste juures juhib, — siis astu julgusega
 selle kõige suurema Tõetunnistaja hana juure, suudle
 neid haawu, mis tõe pärast on löödud ja otsi siit enesele
 jõudu uue mõitlusele tõe ja õiguse eest. Kui sa teda
 siin armastad, siis saad sa ka teda taewas ees leidma;
 sa saad sinna asutud, kus igawene tõde, igawene wal-
 gus ja igawene rööm walitsewad. Kui aga tõde sinu
 uurimiste juures ainult maapealse eesmärgi kätte saamise
 abinõuks on; kui sa ühel wiisil ka sinule mõnel põhju-
 sel kasuliku walet walmis oled teinud, kui sinu töö-
 wiljaks ainult kahtlus, mõistuse segamine ja südamet-
 unnistuse ürgendamine on; kui sa walmis oled tõde

pilkama, sest et ta sulle, nagu Jeesus Pilatusale, imelik näib olevat, — siis mine selle haua juurest eemale; püha risti jõle dus (I Kor. 1, 23) ei ole mitte sinu päralt; sinu koht ei ole mitte siin, vaid Herodesse õues!

Kas pean ma veel mõnda nime nimetama? Igaüks, kes ristiinimese nime kannab, astugu selle haua juure ja andku wastust. Sa oled Kristuse sisse ristitud; ja oled Kristuse armu riidega ennast ehitanud; sa oled Püha Vaimu mõdmise anni saanud; sa oled ennast igawesti Kristusega ühendanud; sa oled maailma, kuradid ja tema teenistust ära salganud. Kus on sinu süütaus ja waim? Kus on sinu uft ja truudus? Näita siis nüüd selle haua juures, — kes sa oled: kas iünger eht äraandja, sõber eht pealekaebaja? Kui sa kõit oma eluaja nõnda mõõda jaadad, nagu ei oleks sul mingit kohustust oma Lunastaja wastu täita; kui sa kõit nõnda toimetad, nagu ei oleks sul kohut ega igawest aega ees oodata, — mis pärast wuled sa siis nüüd seie? Mis pärast rikud sa Jumalikku Kannataja surma rahu? Mis on sellel ristil sinu Beliariga tegemist? Misjugune ühendus võib selle haua ja Mamona wahel olla? Sinul on ju teised jumalad: mine ja teeni neid; sinul on ju teised haamad: mine ja anna neile suud.

Nõnda siis, wennad, on Kristuse haua juures ainult süütausel ja patukahetsemisel ruumi. Issanda truud hinged — Joosepid, Nikodemused, Salomed ja Magdaleenad, — ilmuge seia! Siin on teie paik, see on teie aeg! Jumalik kannataja nõuab surmulinast: mähtige Teda teie pühade mõttetega kinni; Ta tarwitab kallid rohusti: tooge Temale omad palmed! Jumalainglid, ilmuge ja pidage seda suurt wahikorda!

Uga ka maapealsed inglid, nagu taewasedgi, seisawad alati Jumaliku wahi peal; alati kannawad nad Issanda Jeesuse armu oma ihu küljes (Kol. r. VI, 17) Alati on nende elu warjule pandud Kris-

tuslega Jumala sees (Kor. r. 3, 3) Mida peame
aga iseenesest ütleva? Kas julgeme Eluandja hauale
läheneda? — Kas ei saa patuste huultega suudlemine
Temale uueks haavaks? Aga kelle juure peame
meie minema? (Joan. VI, 68) Ühtegi muud
nime ei ole taewal linimestele antud,
kelle läbi meie peame õndsaks saama
(Ap. teg. IV, 12), peale Tema kõik pühitseva nime. Mis
peame siis, wennad, tegema? — Teeme nõndasamuti,
nagu Peetrus, kes Jäsandat ära salgas. Siit templist
väljamineks ja selle hana juurest eemale astudes, —
peseme oma endised ülesõhtu teod libedate filmapisaratega
puhtaks ja anname tõutuse mitte ilmaški enam Jäsandat
ja Tema püha seadust ära unustada. Siis ei heida Jä-
sant meid enam Enesest ära; ja kui Ta ka meie kätte
taewa riigi võtmeid, nagu kahetsewa Apostli kätte, ei anna,
ometigi ei saa selle riigi üks meie ees kinni pantud. Amen.

Ülmpt. Innokentiusse järele

Sind, kes ennast walgusega . . .

Sind, kes ennast walgusega
Katad, nagu riidega,
Joojep Nikodemusega
Wõttis maha ristilt.
Surnult oma ees Sind nähes.
Ribedaste nuttis ta
Sinu üle, ja nii hüüdis
Walus kurwa häälega:
„Häda mulle, minu Jeesus;
„Minu Lunastaja Sa!
„Päike risti peal Sind nähes
„Kattis kinni palge ka.
„Jsegi maa hirmu pärast
„Wabises ja wärises;
„Teff, mis warjas Püha paika

„Rahets lõhti kärikes.

„Ja nüüd pean ma Sind, mu Jeesus

„Surnult maas siin nägema!

„Kuidas matan Sind mu Jumal?

„Millega Sind katan ma?

„Kuidas oma nõrga käega

„Pea Su ihu kandma ma?

„Kuidas kurtes pean Sind nutma

„Taga leina- lauluga?

„Sinu kannatust ma kiidan,

„Tänu toob „Sull“ minu huul;

„Sinu poole, Jssand, hüüan:

„Auu ja kiitus olgu Sull!

Pr. W. Werlok.

Jutlus Paasa-pühäl.

Kristus on surnust ülestõusnud!

Jah, ta on ülestõusnud, — ja sellepärast ei sure ta mitte enam, surm ei valitse enam tema üle. (Rom. r. V, 6) Ta on ülestõusnud, — ja on võimuse saanud kõiki neid ülesäratada, kes Abama sees on ärasurnud. Ta on ülestõusnud ja äratas ka nüüd neid waimus üles, kes usu ja alandusega Tema poole pöörawad!

Olge rõõmsad ja rõõmustage ennast kõik, kes teie inimese-juo edenemise ja hea käekäigu eest hoolitsete ja neid abinõusi uurite, mis teda kõigest hädadest wabastaks! See abinõu ongi juba taewas ülesleitud, see on Jumalast saadetud Lunastaja, Kes t a h a b ä' r a p ü h k i d a k ö i k w e e p i s a r a d (Joan. ilm. XXI, 4) iga kannataja filmist. Sellepärast ei jää meil muud enam üle, kui Tema poolt ettemärgitud rada sammuda, Tema walguse poole tungida ja Temaga, kui elu-alkitaga ennast ühendada. Julgustage ja trööstige endid kõik, kes oma pattude koorma all ägate ja ei tea' kuidas himude iktet

eneſe pealt maha raputada! Uueſt ſündimise ſaladus on juba Kolgatal awaldatud; See on Jumalaſt ſaadetud patu-ahelate lahtipääſija! Sellepärast ei ole meil muud tarwis teha, kui armu abinõuſi tarvitada, uſu ja armas-tuſega Tema juure aſtuda ja Tema jälgedes käia; ſiis ſaab meile loodud puhas ſüda, ja meie ſee ſu uendatud waim (Taw.I LI, 12) Teie, kes ſurematuſt ihkate ja terve elu-aja auu taga oſſite! Kui teie tahate tõſiſt ſurematuſt leida ja kadumata auu oman-dada* — ſiis ärge oſſige neid mujalt, kui üſſinda Kris-tuſe hauaſt: ſiin on igatſe elu ja ſuremata põlwe alli-kaſ. Üleſtõusnud Lunasta-ja teeb teid ſuremataks, mitte üſſinda nime pooleſt, nagu maailm ja ajalugu, waid terve teie olemiſe pooleſt.

Oh, wennad! Kui kallis ja trööſtiw on meil uſt! Miſſugune juur õnn on ristiinimeſe nime kanda! Kus on weel rohkem walguſt ja elu, kui Ewangeliumis? Kus on weel niipalju trööſti ja lootuſt, kui Risti all? Kus on weel niisugune lunasta-ja, nagu meie Lunasta-ja? Üſſinda meie, ristiinimeſed, kanname risti ja üſſinda meie pühitſeme-ka üleſtõusmiſe püha! Ja miſwõib ka maa peal enam hariliſem olla, kui eſimene ja mida tarwitame meie roh-kem, kui wiimaſt? Seal, kus maailma tarkuſ peab wai-ſima ja ei tea, miſ teha, — nimelt haura künkal, — ſeal awaldab ristiufſt iſeäraliku Jumaliſku tegewuſt, — wal-guſtab trööſtib ja eluſtab meid. Risti miſ meie haura iluſtab, kõneleb inimeſe elu eesmärgiſt ſelgemine, kui kõik mõtteteadlaſte targutamifeſ.

Pidagem ſiis kalliks ſeda waranduſt, miſ meil käes ja ärge laſke endid õõtsutada, ega kaſſipidi tõigutada igatõpetuſe tuuleſt, inimeſte petmiſe ja tige-ka kawaluſe läbi, miſka nemad kawalaſte püüawad meid petta (Ew. r. IV, 14) Paljud tõutawad meile lunastuſt, kuid iſteainuſ wõib ſeda anda — nimelt ſee, kes on risti peale ülendatud ja hauraſt üleſtõusnud. Risti peale ei

mindagi mitte wabatahtlikult õeluse õiendamiseks ja hauast
ei tõusta mitte waletunnistuseks üles! Jääme siis oma
tegudes ja elus truute Ülestõusnule, nagu Tema meile
truu ja ustaw oli ja on. Amen.

Ülmpf. Innokentiusse järelle

Paasa-pühaks.

Kallis püha! Armsam püha!
Paasa meile ilmunud!
Päew, mil lõpnud wana wiha,
Kristus hauast tõusenud.
Kirik särab tule ilus,
Igaw silmas hülgab rõõm,
Sest et pime haura wilus
Walguis lõbele on löönd.
Magus tundmus rinda täidab,
Sing — see tõuseb ülesse,
Sest et temas selgelt koidab
Rõõmu päewa kiireke;
Sest ta tunneb ennast waba
Glu-mure lammitas.
Lõhutud on haura taba
Adam lahti ahelast.
Ununenud jellel tunnil
Raskused, mis kanname . . .
Rõõmu, armastuse sunnil
Suud üksteisel anname;
Onnes ütleme: oh, wennad!
Armsad õed, oh astuge!
Kuulge; kuis on waga kenad
Sõnad, mis me kuuleme:
„Kristus tõusnud jurnust üles,
„Surma wõitnud surmaga;
„Neil, kes olid haura jüles
„Onnist elu kinkin'd Ta!

Pr. Wassili. Werlok.

Isfanda taewaminemine.

Püha ewangelist Markus lõpetab Kristuse taewaminemise kirjeldust järgmiste sõnadega: ja istub Jumala paremal pool (Mark. ew. XVI, 19)

Mis see tähendab? Mahaistumine on harilikult niisugune toimetus, mis tähendab, et keegi ühe koha peal kindel ja liikumata teatava aja tahab aset võtta. Jumala paremal pool istub Issand tunnistab siis ka sellega selgeste, et Ta oma Isa kõrval õiguse järele Tema päralt olewat paika omandab.

Kunstnikud kujutawad wanaaegseid kuningaid ja mõnikord ka jumalaid istumas olekus, nagu niisuguseid isikuid, kes endid oma auujärjel kindlustatud tundwad olewat. Selles mõttes ütlebki prohwet, et „Issand istub Kerubite kohal,“ (Jej. XXXVII, 16) ja kõik rahwaste mäsksamised ei suuda Teda Tema asemelt ära nihutada; weel enam „See, kes auu järje peal istub, naerab; nende üle“ ja Issand Apostli sõna järel, istub igaweste (Jumala paremal pool Ebr. r. XII, 12).

Tuletame ka Sebedeuse poegade ewa uhket nõudmist meele: Ääsi neesinatšed minu kaks poega istuda, teine sinu paremal, ja teine paremal täel sinu kuningriikis Matt. XX, 21) Kuigi ka Issand seda koge ei tõutanud täita, ometi tõutab, Ta seda tulewikus kõigele neile anda, kes Teda armastawad ja Tema järel käiwad: Kes wõidab, sellele tahan ma anda minu enese auujärje peal istuda, nõnda, kui minagi olen wõitnud, ja istun oma Isaga tema auujärje peal (Joan ilm. III 21)

Nõnda siis istuwad Jumala, Isa, Issand Jeesus ja need, kes Kristuse sees wõitwad ühe ja sellesama auujärje peal ja terwes ilmas ei leidu niisugust wõimmu, mis neid wõiks sealt ära nihutada. Nõnda saab Kristuse Lunastaja jumalik tahtmine täidetud, mida Ta omas wiimses palwes awaldas: Isa mahan, et kus mina

olen, ka nemad minu inures on, keda ja mulle oled annud; et nemad näewad minu auu, mis ja mulle oled annud; sest ja oled mind armastanud enne maailma asutamist... et armastus, mis ka jina mind oled armastanud, nende sees oleks, ja mina nende sees (Joan. ew. XVII, 24, 26).

Mis pärast aga Issand just paremal käel istub? Igal ajal on paremat külge auusamaks arwatud! Keegi kes kuninglikust seisusest ei ole, ei wõi kuninga paremal pool istuda. Peale selle arwatakse paremat poolt wõimuse jõu märgiks, nagu see mitmest Püha Kirja kohast selgub. Paremat kätt peetakse ka õnnistuse ja armastuse märgiks. Palwe ajal pöörsid juudid ennast ikka hommitu poole, nõnda et parem külg lõuna — walguse, soojuse ja elu ilma kaare — poole käänatud oli.

Need arwamised selgitawad ka paremal pool olemise tähtsusi, niihästi siis, kui Tema Ise meie paremal pool oli, kui ka siis, kui meie Tema paremal käel saame seisma.

Nüüd näeme meie, et Issanda istumine Jumala Isa paremal käele jeda auu tähendab, mis Messiale — Kristusele oli walmistatud ja ühes sellega saame ka meie aru, mis pärast Kristus järgmised saladuslised ja prohweilitud 110 Daweti laulu sõnad enese kohta ütleb käiwad: Issand on öelnud mu Issandale: istu mu parema käele, jenni kui ma saan ju waenlased pannud su jalgealusjeks järjeks, ja kui Ta imestlewate Juuda rahwa ülemalele, kirja ründajatele ja preefritele ütleb: ja teie peate nägema inimese Poja istuwat Jumala wäe paremal pool (Mark. XIV, 62). Sealt saab Ta oma riigi laienemist ja oma waenlaste hukatust silmitsema; seal peawad ka Teda Tema jüngrid ja järeikäjad nägema.

Sõimes alandas Ta Iseennast wabatahtlikult; risti peal teutasid Teda surjad inimesed, selle lunastuse pä-

rašt Ta kannatas; Oma ülestõusmise läbi võitis Ta patu ja surma ära; taewa minemises pühitſes Ta oma võitu, aga Issa paremal käel istudes võtab Ta taewa vägede auustamist ja alandamise palka oma Issa käest vastu. Uuesti ehitab Ta Ennast auuga, mis Ta mõneks ajaks kõrvale heitis. Ta tuleb Jumaluse sülesse tagasi, et Issa ja Püha Vaimuga igavesti olla!

Kiisugune usu, rõõsti ja õndsja lootuse warandus peitub Apojili sõnades: „istub Jumala paremal pool.“ Mispärast aga paneme meie Kristust Tema igawese auu troonil nii vähe tähele! ja mispärast vaatame meie Tema peale rohkem sõimes ja risti peal, ja ei julge otsida seda, mis üleval on, kus Kristus on istumas Jumala paremal käel (Koloss. III, 1)? Sõim ja rist on juba oma töö toimetanud: nüüd aga võtab auu järg kunigate kunigat vastu. Sellest auu järjeſt, nagu kaljust, woolawad nüüd Jumalik arm lunastus, rõõm, õndsus ja auu välja. Seisiku siis auu ſisſe tõstetud Kristus alati meie ſilmade ees, ja saagu meie võimalus antud, nüüd usuga, tulewikus aga nägemises eſitannataja Stehwanuse kombel hüüda: Enn äe! ma näen taewad lahti olewad ja inimese Poja Jumala parema pool ſeismat (Ap. teg. VII, 56).

*

*

*

Kõrgelt, kõrgelt õhuvallast,
Igaweselt ime = maalt
Langeb ilma poole alla
Pilwe ſammas ülevalt.
Hiilg'wa riidena ta katab
Lunastajat üleni . . .
Wiimaks Teda hõlma võtab,
Hakkab tõusma jällegi;
Kergib ikka kõrgemale
Üle ilma õhu teel . . .

Oma ehmatanud jüingreid
 Onnistab sealt Kristus weel . . .
 Waewalt pilw weel paistab kätte
 Ohu-ruumist ülewalt . . .
 Wiimaks kalameeste filmist
 On ta kadun'd jäljetalt . . .

Pr. W. Werlof.

Ueli-pühiks.

Misjagune sügaw tähendus peitub selles wiisis, kuidas Püha Waim wiiekümneal päewal Apostlite peale maha tuli! Nad olid kõik kous ühes waimus ja südamete ühenduses. Kõigist nendest õerumistest, mis wahel nende Jumaliku Opetaja eluajal nende keskel awalikuks tulid, ei olnud enam märtigi järele jäänud. Oli Ta ju neile juba osa oma Waimust annud, kui Ta nende peale puhus ja nende jüdan' armastusega üksieise wastu täitis. Nüüd olid kõik nende mõtted oma Lunastaja poole pööratud ja ühest suust ja südamest palwetasiwad nad Tema poole ja kummardasiwad Teda. Kas ihkame aga ka meie Apostlite wiisil Pühast Waimust osa saada? Kui asi nõnda on, siis ühineme kõik, nagu ühe perekonna liikmed ja endid selle Issanda tõutuse peale toetades — kus kats ehk kolm Tema nimel koos on, seal on Tema Ise nende keskel — palume ka endale Püha Waimu. Teeme weelgi rohkem; ühendame endid, niipalju kui see võimalik on, kõigi oma usuwendadega, ja palume ühel meelel seda armu andi, mida ükfinda ristiinimese palwe järele antakse.

„Ja äkitselt sündis kohisemine taewas, nagu oleks kange tuul puhunud.“ See tähendas seda, et Püha Waim Apostlitele ja teatawal määdul, ka kõigile ristiirimestele jõudis andis Jumala wäega kõik waenlaste kindlad kantsid maha lõhkuda; peale selle pidi ka see kohisemine Apostleid Issanda anni wastuwõtmisele ettevalmistama. Enne kui rahu, rõõmu ja Jumala armu meie hingetesse asetada, töötab Püha Waimu, nagu maru-tuul, mis kõik inimese-

likud kindlustused, patu mõtted ja mõttsid armamised maha lõhub, meie mõistuse Jumaliku tõe teele saadab ja meie hinge püha kartusega täidab. Wiimati, — ja see ongi kõige tähtsam, tuli Püha Waim tule keelte näol Apostlite peale maha. Nõnda läksid Kristija Joannese sõnad täide: „Tema peab teid Püha Waimu ja tulega ristima.“ Ja tuli kujutab iseäralisel viisil Püha Waimu tegewust meie hinges! Tuli hiilgab ja annab walgust; seda teeb ka tartuse ja mõistuse Waim, teda auu Issand meie waimu silmade selgitamiseks maha saadab. Tuli annab soojust; Püha Waim teeb ka iga Kristuse jüngrit tuliseks ja leekiwaks, ja sunnib teda armastuse wäri naga hüüdma: „Kas meie süda meie sees ei põlenud?“ Tuli toimetab häwitamise tööd, ja niisama hävitab ka Püha Waim jüngrite südames kõik paru, eksiimised ja kaksipidi mõtlemised ära, mis Tema tegewust püüdnud takistada. Tuli suureneb ja laguneb rutu laiali, ja Püha Waim ei jää ka mitte ükfinda inimese südamesse warjule, waid avaldab kõigis tema tegudes ja toimetustes oma juuresolekut. Tuli tõuseb õhus ülespoole, ja Püha Waim ülendab meie südamed ja mõted niisama kõrgemate waimu riigi asjade uurimisele . . .

*

*

*

Meil on pruugiks kallil Melipühil

Silled täes — nii seista firikus.

Armas püha! Rinnas igaühel

Ärkab magus tundmus — armastus.

Hommit on nii ilus. Taewa telgil

Hiilgab päike. Mahe tuulewool

Heljub tasa. Kõigi filmis helgib

Rõõm ja lõbus sära igal pool.

Igaft hingest palwejõnad sõudwad

Iluduse Looja poole ülesse;

Magu lille lõhn, nii nemad tõuswad

Taewa Isa ette kõrgesse.

Ja me ufume, et kõrgelt alla
 Baatab Tema armurikas film;
 Õnnistust Ta rohkelt maha valab,
 Et kui lilled õitsete kõik maailm.

Ust ja lilled! Väga sügav tähtsus
 On sel' ühendusel taeva trooni eel:
 Rõõmustab meelt õrna lille lihtsus,
 Hinge rõõmu kuulutab me' feel . . .

Aeg — see lendab . . . Kevade on kadund . . .

Märtsind lilled . . . Elu lõpul ka . . .

Kõik on otsas. Minult järel jäänud

Hinge iludus, kui patust puhas ta.

Jäsand ja mu Jumal! Templiks Sinul

On see hing, kus aset armastus;

Anna siis, et osaks saaks ka minul'

Sinu arm ja taeva õnnistus!

Et mu süda saada võiks Su templiks

Püha Vaimu pühituse teel;

Et heategudest ta saaks nii kauniks,

Ragu loodus uuel fawadel.

Tõustu palmed kurbtus' rõõmu tunnil

Tema põhjast taewa kõrgesse,

Ragu tõuswad elu — võimu sunnil

Lilled mulla rüppe: ülesse.

Pr. W. Werfok.

Jawese aja saladus.

Rahuliselt hingas patune maailm, ilma et tal sel-
 lest aimugi oleks olnud, et weikeses koopas ja lojaste sõi-
 mes maailma Lunastaja — Kristus — oli sündinud.
 Suurid põhjendasid endid seaduse tähe peale ja ootasid
 seda aega, millal Messias wäe, võimuse ja rikkuse hiilges
 pidi ilmuma. Nad olid kindlad selles lootuses, et nad
 peagi wägewa wõitja lipu alla saawad kogutud, selle tu-
 ningliku tepi alla ennast terve ilm peab alandama.

Wagus lootus! Kuid meile näib see kõik, selle tähtsa

Jüundmusjega wõrreldes, mis Jeesuse sündimise ööl aset oli, nii tähtsuseta olevat.

Rešköö on käes. Ilm on väga ilus. Karjased on oma karjadega Betlemmast hommitu pool seiswal karjamaal aset wõtnud. Koobas on tühi. Sügaw waikus walitseb ümberingi. Sell ajal ruttab nõrk wanake noore ilusa naesterahwaga selle wiletja warjupaiga poole . . . Mispäraft?

Et „igawesest ajast etteseatud sala asi“ peaks ilmuma? Kuid sedaford ei täitnud mitte ükfinda Joosep ühes Reiski Maariaga Jumaliku ettemäärust. Heidame pilgu kaugele. Room oli terve sel ajal tuntud maailma oma wõimu alla surunud. Ühte ja kare roomlane ei nimetanudki oma riiki teisiti, kui „ordis terrarum“ (terwe ilm). Kõik teised riigid olid kõigutatud ja Augustuse käe alla alandatud. Sõdade asemele oli rahu aeg astunud. Tund oli kätte jõudnud, et wägew Caesar oma pilgu riigi sisemiste asjade korraldamise peale wõis pöörda. Nüüd wõis ta seda küsimust selgitada, mille peale ainult rahu ajal, kui waenlased enam riigi piirisi ei julgenud puudutada, wõimalik oli wastust saada.

— Kui palju mul siis nüüd peaks alamaid olema?

— niisuguse küsimuse pani keiser enesele ette, — ja andis käsu, et üleüldine rahwa hinge kirjutamine pidi saama ettemõetud.

Rooma walitsuse all olevate maakondade elanikud pidid oma sugukonna liuna minema ja seal ennast lastma üleskirjutada. Ka juudid olid sunnitud keisri käsku täitma. Sellepärast ruttawadki Joosep ja Maria Naatsaretist Betlemma linna.

Kas aga ei oleks ilma Augustuseta ja Rooma wõimuta, jarnane üleskirjutamine wõinud aset leida?

Ei wõinud, sest et seadus Ebrea rahwale üleslugemise ära teelas, ja kuningas Dawet, kes sellest teelust üle astus, sai Jumala nuhtlewat kätt tunda (II Kun. r. XXIV, 10). Kuid ainult niisugune tähtis juhtumine, nagn

üleüldine hinge-firjutus, mõiski täima peal olevat Neitsit rasket teekonda Betlemma linna ettevõtma sundida, mis 3 päeva tee tema asukohast — Naatsaretist eemal seisie.

Wana jutt kõneleb selle teekäigu üle järgmiselt. Betlemma lähedal astus wäsinud Neitsi eesli seljast maha ja istus tee ääres olewa suure kivi peale, kus ta warsti magama uinus. . . Nähtawasti, ei olnud teekond parajal ajal ettevõetud. Jah, mitte „parajal ajal“ inimeste arwamise järele, kelle filma eest see „salaja asi“ oli warjule pandud. Meie ees aga, kes mitte üffinda sünninud, waid ka ülestõusnud Isjandat tunneme, awab Kristuse lihas ilmunine suurt saladust: ta tunnistab, et Jumala Sõnas 700 aastat enne seda prohwetit Mika läbi kuulutatud ettemäärust mõõda mitte üffinda Joosep ja Maria ei toime-tanud, waid et ka saladuses kõige ilma eest juudid ja terve Rooma riik, oma keisriga ees otsas, kõrgema Wõimu poolt ettenäidetut rada pididwad sammuma.

Jumala—inimese sündimine oli aset koopa üffitusjes ja waituses, taugel inimeste uudishimuliste pilkude eest. Isjegi juudid, kellel see teada oli, et Messias Betlemmas peab ilmuma, ei anaud Talle linnas aset. Nii moodi sai Messias oma esimese ilmunise filmapilgust saadit neile kommistamise kiwits. Kuid niisama esimesest filmapilgust saadit kummardawad endid Tema ees, nii hästi Juuda tarjased, kui ka pagana rahwa targad, keda ime-täht Tema juure tõi. Eigi 1500 aasta eest enne kr. s. sai Juuda rahwa ust Messia tulemise jisse ka pagana rahwaste omaks. Pileami ettekuulutus käis ühe aastasaja käest teise kätte, ja pagana tarkade tumedate arwamiste seas tulewiku kohta leiame meie ka Dunastaja ilmunise ettendusi. Just enne Kristuse sündimist muutuwad need aimamised ifta selgemaks ja saawad wiimati prohwetili-kute ettekuulutuste taoliseks. Näitusets, kirjutab Vergilius ühes oma ekloga's 36 aastat enne Kristust järgmiselt: „uus aegade lord saab jälle algama... uus wõsu saab taewa kõrguselt maha saadetud... See sündinud lapsuke,

kelle läbi raud-aeg otsa lõppeb ja kuldaeg jälle jalule saab seatud, saab jumaliku elu osaliseks, saab kangelasi taewa elanikkude keskel nägema ja ise neudest nähtud ja ilma üle walitsema, keda ta oma isa wõimuga rahustab... Sammu siis auustuse rada, sest aeg on juba käes, ja taewa armas poeg ja suur Jupiteri wõsu. Nää, kuidas ta maakera walitseb, maa, taewas ja sügaw meri laenetawad. Nää, kuidas kõik uue aja-järgu alguse pärast rõõmu tunnawad!"

See on küll wastu waidlemata tõsi, et ta siin temale tuttawa Rooma naesterahwa Lucinia pojast räägib, kuid ta kirjeldab teda niisuguste joontega, mis surelikkudele mitte kohased ei ole. Ta awaldab siin ainult neid ootusi, mis iga roomlase hinge täitfid. Tacitus tunnistab, et terve paganaaegne maailm selles arwamises kindel oli, et „Homniku maa ükskord teiste ülemaks tõuseb ja Juudamaalt sel ajal need wälja tulewad, kellele wõimus asjade ja sündmuste olukorra arenemise üle saab antud."

Õiearanis tähelepanemise wäärt mõtteid awaldab „kuld-aja" alguse üle Plato oma „Dialogi'des" (kassik-kõnedes). Sokrates, kes kombuse problem'i katkus uurida, tundis aga ära, et ta isiklikult nii mitmeidki küsimusi äraotsustada ei suuda. Tema räägibki ühes „Dialogi's" nõnda:

— Meie peame seda aega ära wõtama, millal keegi meid saab õpetama, kuidas meie oma olukorda Jumala ja teiste inimeste wahel peame kindlaks määrama.

— Millal see aeg siis algab ja kes see õpetaja saab olema? — küsib Alcibiades. — Ma soowisin wäga seda inimest näha ja tundma õppida, kes ta on?

— See on see, kes sinu eest hoolitseb, — wastas tark.

Siin on selge, et õpilane oma õpetajast aru ei saa, mispärast see ka teda õiendab: mitte „inimene", waid „see, kes sinu eest hoolitseb."

Jumala lihaks saamise tarwidusi tundis — siis ka paganausuline maailm enne Kristuse sündimist ära. Tee,

mida mõõda „igawesest ajast etteseatud sala-asja ilmutumisele“ pidi jõuetama, oli sedawiisi niihästi usu-õpetuse, kui ka mõtteteaduse läbi arvatud.

Kondak.

Täna Keitfi annab elu
 Kõigest loomast kõrgemal';
 Maa toob koopa elupaigaks
 Igawesel' Jumalal'.

Inglid laulwad kiidu laulu,
 Röömustlewad karjatsed;
 Täht, — see kaugele ida piirilt
 Tarkadele näitab teed.

Olgem röömsad siis, kõik loomad,
 Inimesed hõiskage:
 Igawene Jumal ilma
 Sündind on, kui lapsuse!

Pr. w. w.

*

*

*

Mõistke rahwa-sugud, keeled,
 Alandage omad meeled;

Jumal on ju meiega!

Pange tähele kõik seda,
 Kes te kätte kaugele rada,

Et on Jumal meiega!

Kuulge, wägewad ja wahwad,
 Alandage end kõik rahwad,

Sest et Jumal meiega!

Olgu suur ka teie vägi
 Siiski saadab teile häbi

Jumal, Kes on meiega!

Kui teil nõu meil' teha häda,
 Tühjaks siiski teeb kõik seda

Jumal, Kes on meiega!

Kui te mõtlete ehk kurja,

Ometi see lähed nurja,

Sest et Jumal meiega!

Tühine te' hirmu käre;

Ei me ehmata sest ära:

Jumal on ju meiega!

Jäsandat me pühaks peame,

Sest et seda kindlalt teame,

Et Ta ikka meiega!

Kui ma loodan Tema peale,

Kuuleb Ta mu palve hääle,

Sest Ta on ju meiega!

Mulle hädas appi tõttab,

Kurjast mind ta päästa võtab, —

Sest Ta ikka meiega!

Fulgelt lapsed ja ka mina

Seisan siin, sest oled Sina,

Jumal, ikka meiega!

Rahval pimeduse piiril

Paištavad elu-toidu tiired

Jumalas, Kes meiega!

Kes te' surma maal ja süüles, —

Teile tõuseb valgus üles, —

See on Jumal meiega!

Sest et laps meil' sündind täna,

Poeg meil' antud — Jsa sõna —

Wägew Jumal meiega!

Dma õlal kõik Ta kannab,

Rahu terwel ilmal annab, —

On ju Ta, kes meiega!

Mõistmata on Tema nimi, —

Suur nõuandja imeline,

Jumal, Kes on meiega!

Wägew Jumal, Rahutooja,

Uja Jsa, ilma Looja,

See, kes ikka meiega!

Pr. w. w.

Stihira.

Jerusalem! oh ole rõõmus!

Ja, Sion hõista rõõmu sees!

Sest needmine on taotud täna,

Mis Adam kandis silma-wees,

Meil lahti paradiisi uksed,

Ei madu kahju teha wõi;

Sest teda ütsford tema pettis,

See täna Looja Emaks sai.

Suur Jumaliku armu rikkus;

Ta tartus äramõetmata:

Sest kelle läbi surm on ilmund,

Ta selle läbi taotud ta.

Sest ilma sünnib lapsukene,

Aes teda patust wabastab;

Ja Tema ime sündimine

Rüüd neitsi-põlwe pandiks saab.

Ta mähitud saab mähkmetesse,

Ruid patu-paelad katkestab;

Ja oma lapse põlwe läbi

Ta Gewa kurbtust lõpetab.

Oh, hõista siis ja ole rõõmus,

Kõik loom, ning hüüa ühest suust;

Sind Kristius uuendama tulnud,

Sall' toonud taewa õnnistust!

Pr. W. W.

*

*

*

Kas kuuled, hing, ja rõõmu heli?

Need inglid taewas laulawad,

Sest Neitsist sündind armu Jumal;

Kõik teda lauldes kiidawad.

Oh, minu hing, ta tõuse, ärta!

Ja kiida Kristust lauluga;

Sest paradiiši rõõmu, rahu
 On sulle kingiks toonud Ta.
 Ta juure tõtta, — sind ta ootab,
 Käte sulle vastu sirutab;
 Kui poega, — sind Ta vastu võtab;
 Su hinge haavad parandab.
 Ta igavene arm on Jse,
 Ja elu annab sinu eest.
 Sa paltveta: Ta näeb ja kuuleb
 Ja pühib sinu silmad weest.
 Ta sees on varjul Jsa hiilguš,
 Su õnn, ju rõõm, su lunastus;
 Sest Tema hooletš anna ennast:
 Su päralt Tema armastus.

Pr. W. Werlof.

I ja III kaanon i irmos.

Täna sünnib Kristus ilma,
 Pühib nutust waele silma:
 Andkem kiitust Sellele!
 Täna Kristus tuleb taewast,
 Hädalisi päästma waewast:
 Minge vastu Temale!
 Kristus juba on siin ilmas,
 Rõõm, — see läigib izes silmas:
 Tõst'kem pead siis ülesse!
 Maailm, — Temal laulma tõtta,
 Kiitust sessel' anda võtta,
 Kes tulnd Neitsi sülesse.
 Inimesed, rõõmusilege,
 Auu ja kiitust Temal tooge,
 Kes meid waeleid lunastan'd.
 Ta on võtnud tanda häbi,
 Aga sellesama läbi
 Wäga auusaks on Ta saand!

Rõlaga nüüd rõõmsalt täna

Auustuse ja kiidu sõna

Taewa Isa Pojale!

Kes on olnud enne aegu,

Enast—Neitsist sündind praegu

Pühast Waimust ilmale:

Suur ja püha oled Sina—

Kristus Jumal, tulnud ilma

Aunts ja iluts meitele.

Pr. W. W.

Ust.

Oh, ust, sa ülem taewa anne,

Sa karastaja wette-moog!

Mu waimu paradüüsi kannad,

Sa hingel' kõige kallim roog!

Oh, põle minus, usu tuli,

Oh, põle, ära kustu sa!

Mind ikka kõiges asjas juhi,

Mu elu teed sa walgusta!

Pr. W. Werlo.

Marter.

1. Su taewast kerge ndu tatab

Sa kadund wiimne eha wiir;

Dõ ilma oma hõlma wõtab,

Wee pinnal mängib tähe kiir.

Sa suure linna elu-lära

On waitusesse suitund ära;

Ring wiimati on uimund ta

Suur Roomgi ise magama.

2. Ei kulu lüskil wankri mürin,

Ei liigu keegi uulitsal;

Maad rahule on annud kárin;

Rõõl suit'wad une waiba all, —

Mihästi keiser, tui ta ori

Mütsama hea, eht see, kes kuri.

Rõõl une rahu maitsewad . . .

Sa tähed taewas särawad . . .

3. Kuu kuninglikult taewa telgil

Käib oma ammu tuntud teed,

Sa paistab Rooma mahel helgil . . .

All hiilg'wad Wähe-mere weed . . .

Seal tored ehituste hulgad,

Seal jälle õitswad puie salgad . . .

Sa taja heljub õhu wool,

Wiib lile lõhna üles pool:

4. Rõõl rahus. Une helbe käsi

On katnud oma waibaga

Maailma. Nimu ütsi wäfind

Noort kristlast ta ei rahusta,

Kes kurwalt pimes wangi urlas

Maas õlgedela lameb kurtes.

Ei õõ too talle fergitust;

Ta hing ei leia karastust.

5. Sest a'ast, kui kannatuste risti Ta waimu jõud on uueks saanud
 Ta wõttis oma õlale;
 Kui teda ema sülest kisti
 Ja ohwriks anti piinale; —
 On teda seie urka waetud . . .
 Ta ihu haawadega taetud . . .
 Keist praegu tilgub weri weel,
 Ja walu kuulutab ta feel.
6. Ta wäsinud; ta jõud on murtud
 Keist hirmsat piina; süsti ta
 Ei kellegile häda kurtnud,
 Ei tahtnud Kristust salgada.
 Kuid nüüd siin koopas ahelates,
 Nut piina homme jälle ootes,
 Ta filmas paistwad pisarad,
 Hing kutsub Kristust Jumalat.
7. Oh, kinnita mind. Lunastaja,
 Mu waimu wõta karasta,
 Et ma ei nõrkeks, Halastaja
 Ja lõpuni wõiks kannata!
 Mind hirmutab haud — must ja kole!
 Oh, Jumal, anna jõudu mulle
 Weel wiimast wõitlust wõidelda,
 Ja triiplasena furra ta!
8. Ta südant närib raske kurbtus..
 Seal korraga kaub pimedus,
 Ja wangi koda täidab hiilguks,
 Ja neitsi hinge rõõmustus. . .
 Ta juure Kristus taemast tõttab;
 Ta walu wähenbada wõtab. . .
 Ja armastawa pilguga
 Seal neitsile nii ütleb Ta:
9. „Oh ära karda! . . . Oma käega,
 Kui peigmees, saan sind kaitsema;
 Ja Minu jumalikü wäega
 En haawad parandan Ma ta.
 Sa kannata ja usu! . . . Juba
 On kadunud nähtus. . . Pime tuba
 Nii, nagu enne. Istunda
 On neitsi seal kuld, rõõmus ta. .
10. Ta walu on kõik otsa lõpnud;
 Ta ihust haawad kadunud;
- Ei tee tall' hirmu piin ei muud. . .
 Nüüd jälle kindel on ta süda;
 Ei kohuta surm enam teda.
 Las' waenlased nüüd tulewad, —
 Ei kartust temas leia nad!
 11. Ju uue koibu fuldne sära
 On taewa piirel punamas,
 Ja warsti päikse hiilgaw tera
 Seal ilmub, nagu kuningas. . .
 Room juba unest üles ärkab. . .
 Uus elu uulitsatel tärkab:
 Sest päewa töö on alganud,
 Dö warjud ära kadunud.
12. Ja pimedasse wangi totta
 Ka sõjamehed tulewad,
 Ja noore neitsi ahelates
 Siit tširatusesse wiitwad nad,
 Kus teda juba rahwas ootab;
 Ta surmasti lõbu leida loodab. . .
 Ja platfile seal astub ta
 Nii kuningliku täiguga. . .
13. Ta palgel waimustus on aset,
 Ta filmab õnnes hiilgawad
 „Neid kannatusi mina ootfin,“ —
 Nii kõigile nad räägiwad,
 Ta käed on risti pandud rinnal,
 Ta astub surma sammul kindlal. . .
 Seal läheb lahti eemal puur,
 Kust tuleb wälja löwi suur. . .
14. Kuid neitsi waemalt teda mär-
 Ta pilkonpöörtud taewa pool lab..
 Siis nagu uimastusest ärkab,
 Ja nõnda sõnab tema huul:
 „Oh, Kristus, ära wiha kannu,
 „Mu piinajatel' andeks anna!
 „Sest sind ju weel ei tunne nad,
 „Ei tea ta siis mis, tegewad!
15. „Oh walguista Sa nende filma. . .
 „Ma usun: tund saab tulema,
 „Et pimedus lord sellest ilmast
 „Ja Roomast saab ta kaduma,

"Sest tõuseb juba usu valgus; Ja korraga seal kargab ta,
 "Ja Surmas peitub elu algus. . . Ja liiv lööb wereft punama.
 "Seepärast, Lunastaja, ka 17. Si kuulub seal kuis laimataja
 "Mu surma wõta õnnista! . . . Nii wiimast korda palwetas,
 "16. "Ma näen Su ilu eemal paist- Sest rahwa hulga rõõmu kaja
 "Su omaksennast annau ma. . . [wat Ta sõnad ära laimatas. . .
 "Ma näen Su taewast lahti seiswat Ja ihu ahelatest waba
 "Ja Sinu auu seal hiilgama. . . Ta hing seal tõusis wainu walda,
 "Su juure. . . Metsaline piilub Kus jumalikult laimistud
 "Ja ikka lähemale hiilib. . . Tal elu-ase walmistud.

Minu minewikust.

Uastat kolmkümmend tagasi olin ma üks suuremateft M. linna kaupmeestest; minu äri edenes suurepäraliselt ja ühes sellega kaswas ka minu warandus, nõnda et ma täiesti lõbusalt elada wõisin. Kuid saad oma tegewust laiendada fundis mind peaagu kõik oma kapitali ühe ettevõtte alla panema, mis suurt kasu tõotas ja mind juba miljoniteft unistama fundis. Minu lootused aga ei läinud täide: sellel ettevõttel ei olnud kindlat põhja all, mispärast ta luhha lats ja mina oma kapitali termelt kaotasin.

See õnnetus tabas mind, nagu wälk selgest taewast ja minu karbtus kaotuse üle oli piirita. Ühe minuti jooksul muutusid mu juhtused halliks, pale täis kortsusi ja ma ise täie jõuliseft noorest mehest — nõrgaks wanakeseks. Ma olin rikkuse ja laheda eluga harjunud, alati teiste filmis auu sees olnud, ja sellepärast tundsingi ma selle mõtte juures toledat hinge piina, et tulewikus kitsendatud elutingimistega pean lepima. Usjata püüdsid minu naene ja mõned sõbrad mind trööstida: ma olin täiesti oma õnnetuse mõju all ja mõte — oma enese elu wõtta — wõttis ikka rohkem minu üle wõimust. "Barem on surra, — mõtlefin ma, — kui puudusega wõidelda, läbikukkunud kaupmehe nime kanda ja nende isikute pillkamist kannatada, kes senini omale auuks arwasid, minu kätt suruda." Ma katsusin seda mõtet eemale peletada, — otsisin enesele palwes tuge ja kunitust, kuid asjata: mida rohkem ma surmast mõtlefin, seda rassem näis minu seisukord olewat ja wiimati tegingi ma otsuseks oma elu lõpetada.

Ühel õhtul surusin ma oma naise tugewasti oma rinna wastu, temaga mõttes Jumalaga jättes, kallistasin ja õnnistasin oma ainukeft kuue aastast tütart — Nadjat, ja jäin siis üksinda oma kirjutuse tuppa. "Isand, Sa näed et mul jõudu ei ole Sinu katsumist wälja kannatada: anna siis mulle pattusele andeks!" — hüüdsin ma surma hirmus. . .

Selsamal filmapilgul koputati minu toa ukse pihitja, ja ma kuulsin oma tütre häält: „Papa, tee ruttu lahti, ma kardan!“ rääkis ta. Mu käsi langes tahtmatalt, minu tütre paluwat häält kuuldes, maha. Ma olin wäga imestand, et ta weel nii hilja õõse ja weel pealegi sel hirmsal minutil midagi ma omas elus wiimasteks arwasin, minu juure tuli. Kui ta tõeste midagit oleks kartnud, mispärast ta siis läbi mitme pineda toa minu juure tuli. Kuna ju hoidja temaga ühes ja ema teises toas magas. „Eht on jällegi midagi õnnetust juhtunud?“ mõtlesin ma ja tegin ukse lahti.

Nadja jooksis sisse. Ta pale oli kahwatand ja pilmis paistis hirm.

— Ma kardan, papa, — ütles ta minu juure ruttates.

— Mida siis mu kallike? — küsisin ma teda sülle wõttes ja maha istudes.

— Tema ütles mulle papa et sa tahad ära surra, ja ma hakkasin kartma, — rääkis laps ennast minu wastu surudes.

— Kes siis seda sulle ütles? — küsisin ma temalt hirmunult.

— Ma ei tea, papa; kuid Ta tuli minu woodi juure, õnnistas mind ja ütles: sinu isa tahab ära surra, mine tema juure — ja ma läksingi. . .

Ma hakkasin lapse sõnu kuuldes wärisema, inultsed tõusid peas hirmu pärast püüsti ja mulle näis, nagu peaks ma mõistuse kaotama.

— Kui tena aga Tema on! Ta pale oli nii selge, filmad lahked ja kroon peas; ära sure, papa, ära: Ta on ju nii hea, — rääkis laps edasi ja püüha rõõm läitis ta palgel.

— See oli Kristus, — hüüdsin mina ja taewaliku õndsuse laene woolas minu patuse hingesse; usu, lootuse ja Jumaliku armastuse walguis tärkas seal uue elule ja hirmuga filmitsefin ma seda kuristikku, mille sisse langemise eest minu Lunastaja mind nii imelikult oli päästnud.

— See oli Tema, jah, papa, See oli Kristus, nüüd ma tean; näe, seal on Ta nägugi, — ütles Nadja rõõmsalt, minu toas ripuwa Lunastaja kuju peale näidates.

Ma waatasin Jumaliku Kunnataja tasase näo peale, ja paawad kahetj ufe piirad woolasid minu filmist wälja. . . .

* * *

Mu palwet, Kristus, kuule Sa,
Mu südant wõta waigista
Ja tõtta appi mulle!
Mu hinges hirmud määstawad,
Ja kurja laened kohawad

Ja walitseb torm kole.

Su lotta waene tulen ma,

Mind wõta wästu armuga,

Oh helde taewa Iša!

Ma olen ära eksinud

Ja kurja teele sattunud:

Oh, kuule minu kisa!

Oh, armuline, kinnita

Mind oma halastusega,

Ja rahu randa kanna!

Mu pisaraid ju näed Sa,

Mind lohtus wõta kaitseks

Ja süüd muul' andeks anna.

Sa oled kõige wägewam, —

Ma wiletsatest wiletsam

Ja aina patu ori.

Sa oled ilma künigas,

Ma aga põrmus roomamas

Ja süda minul kuri.

Oh, anna, et wõiks nurga

Ma oma hinge elusta,

Ja õnnist rahu leida;

Et puhtast südamest wõiks ma

Mu wennal andeks anda ka,

Ja waenlast armastada;

Et lootust' hele kiireks

Ja tuugiks minu hingesse,

Seal tõuseks elu walguks;

Et head ma ikka mälestaks,

Ja kurja kohe unustaks,

Oh, hea ja elu Alguks!

Pr. W. Werlok.

Truu surmani.

187. . . aastal elas M. linnas preester, nimega isa Mat-
sim. Nihhasti oma iseloomu, kui ta hariduse poolest ei olnud ta
teiste inimeste järele. Tema sugulased ja tutawad ei wõtnud
ainumatgi korda nimetada, et ta õigest teest oleks kõrwale kaldu-
nud. Oma laste iseloomu ja hea südame tõttu oli ta kõikidele
armsaks saanud. Kui ta rääkis, siis olid kõik walmis teha ku-
lama ja kui ta teenistust pidas, siis oli kirik alati palwetajaid täis.
Uhe sõnaga, isa Matsim oli kõikide auustust ja usaldust ära teeninud

Kuid raske töö ja wanadus awaldasid tema terwije peale hawitawad mõju, ja ta jäi wiimati haigeks. Elust lahkmise tund jõudis ikka lähedamale, millest isa Maksim wäga hästi aru sai ja sellepärast ka ennast ettewalmistama hakkas. Ta ei kurtunud ega kartund sugugi. Minult see asi kurtastas teda, et ta enam kedagit aidata ei wõinud. Haigus läks ikka raskemaks, nõnda et ta ka enam woodist ei jõudnud illestõusta. Jõud nõrkes ja iga tunniga mõis surma oodata.

Ükskord õhtul kui isa Maksim parajaste Sumalat palus, tuli üks inimene tema tuppa ja hakkas pisarsilmil paluma:

— Te tunnete ju meie naabrit M... Ta on raskesti haige, ja me kardame, et ta warsti ära sureb. Me ei tea, mis teha. Ta ei taha muud preestrit oma juures näha, kui ainult teid, et patukahetsemise ja püha õhtusöömaaaja sakramendist osa wõtta.

— Missugune õnnetus! Ta on hea inimene, ütles isa Maksim: — kui ma mitte nii haige ei oleks, lähaksin ma kohe tema juure.

— Isa — ütles mõeras: — see on teie wõimuses. Ta tunneb ja austab teid. Kui teie ta juure lähete, siis wõtab ta teid wastu ja täidab oma ristiinimese kohut.

Isa Maksim ei olnud oma elus kedagit hädalist abita jätnud, sellepärast ka nüüdki, ilma oma enese haiguse peale waatamata, wõttis ta nõuks wiimist kohut oma ligemise wastu täita. Ta kogus kõik oma jõu kogu ja tõusis üles. Naene ja lapsed olid selle üle otse ehmatanud. Nad ei wõinud kuidagi aru saada, et suureja veel niipalju jõudu leidis, et woodist wälja tulla. Isa Maksim teadis wäga hästi, et tal iga minut kallis on, sellepärast laskis ta ennast ruttu riide panna ja haige juurde tunda. Tee peal kiirustas ta ka veel kandjaid.

Midagi suuremat ei wõi enesele enam ette kujutada, kui seda, et iga inimene oma ligemist armastaks ja teda walmis oleks hädas aitama.

Isa Maksim pidi kõik oma waimu jõu kogu wõtma, et seda walu wälja kannatada, mida kandjate raputamine talle sünnitas Wiimati jõudsid ka nad määratud majasse.

— Sõber, — ütles preester surijale, — ma tulin sinu patukahetsemist wastu wõtma ja sind nõnda wiisi igawese elu wastu ette walmistama. Wõib olla astume meie mõlemad mõne tunni pärast Issanda koftu ette. Kas oled sa selleks walmis? Ma tulin sind veel wiimisel tunnil aitama ja meie püha usu läbi kinnitama.

Kiipea kui haige preestri häält kuulis, tegi ta filmad lahti. Senini oli ta aga peaaegu pool surult lamenu. Ta tundis isa

Matšini ära ja hakkas rõõmu pärast tema kätt suudlema.

Kui isa Matšim seda märkas, et haige elu tunnid juba loetud olid, ütles ta temale ruttu:

— Sõber! Tunnista omad pattud üles ja võta Kristuse Ihu ja Berest osa. Aeg on juba käes!

Haige vastas pisarfilmil:

— Teie ees, auustatud isa, annan ma oma südame ja hinge.

Taewaline naeratus ilmus preestri näol. Ta käskis juuresolejaid wälja minna ja jäi haigega üksi. Ta wõttis tema patutunnistuse wastu ja õnnistas teda oma nõrga käega. Siis andis ta talle Pühadest andidest osa. Kohe tundis haige, nagu oleks muis elu temasse woolanud ja rõõmus tundmus täitis ta hinge. Selle peale jäi ta rahulisemaks. Haigus ja valu olid kadunud ja tasa heitis ta oma karjase käte peal hinge.

— Sõber! warsti saame meie teist jälle nägema! . . .

sofistas preester surmule
Teda lanti jälle koju tagasi. Mõte, et tal võimalik oli olnud oma kohut ligemise wastu lõpuni täita, rahustas ta hinge ja ta ei tundud enam wähemadgi valu. Riipea, kui teda woodi oli asetatud, tundis ta ära, et ta tema enese tunnife lähedal oli. Ta andis omastele weel wiimseid juhatusi, palwetas tasa ja heitis hinge.

Müüd ajus ta jäädamalt taewa riiki, kui ta oma kohuseid Jumala, kiriku ja oma ligemise wastu oli täitnud. Ta oli surmani truuks jäänud.

* * *

Ma mõõda musta mulla pinda

Ju koidust saadik atra wean;

Ja wäsimus mul rõhub rinda,

Jõud nõrkemas — ma seda tean.

Oh wõiks ma palgelt pesta higi!

Wõiks päewa waewast puhata!

— Oh, sõge! Lõpp weel pole ligi,

Pead edasi weel sammuma.

Eks waata, — palju on weel kunda,

Päew aga otsas warstigi;

Ei enne puhata wõi sina

Sind Issand kässib: edasi!

Su eest on kallist hinda makstud,

Sa wõidet' ristil werega:

Sest näe sa waewa wau kallal,

Ja hilja õõni tööta sa!

See käsu alla tahan mina

Aukartuses end alanda,

Ja palun üksnes: ära Sina

Mu pattu meele tuleta!

Ma uue jõuga jälle astun

Su põllul warmalt töötama;

End unest waba hoida katsun,

Ja waprast tahan wõidelda.

Ei lase käest ma atra walla,

Ei taha wault ma lahkuda,

Kui pole sinu külwi alla

Ma jõudnud põldu walmista.

Homjakowi järele pr. W. W.

Nõnda sugust.

Kristuse ütelsed, mis Ewangeliiumites ei leidu.

Esialgu lagunesid jutustused Kristuse tegude ja sõnade üle esimeste kristlaste keskel suusõna teel laiali. Meie kirjutatud Ewangeliiumid on, sõrblemisi, hiljemad Uue Seaduse kirjanuslikud sünnitused, kuna Apostlite kirjab, ehk suurem osa nendest, enamalt on ilmunud. Seesugune asi ongi selle nähtuse põhjuseks, et, ehk Apostlite kirjab muud ei ole, kui nende sündmuste ja õpetuste seletused, mis praegusel ajal kanonikalistes Ewangeliiumides leiduvad, onnigi ei leia me sealt wäljawõtteid ja ütelsi alalises kindlas vormis, nagu ewangelistid neid kutsutawad. Waremates kiriklistes kirjatöödes on nii mitmedki ütelsed olemas, mis Kristuse omaks nimetatakse, ehk küll Matteus, Markus, Lukas ja Joannes neist sõnagi ei lausu. Mitmed uuema aja õpetlased on neid põhjaliku uurimise alla wõtnud, ja üks nendest — Erwin Preuxten — oma kirjatöös „Antilegomena“ toob terve kogu ütelsi, mida enam ehk wähem Kristuse omaks võib tunnistada.

1. Nõnda ütleb Jssand: „Kes Minule lähedal on, see on tulele lähedal; kes Minust kaugel on, see on ka kaugel Jumala riigist.“

2. Ta ütles seda meile ette, kui Ta rääkis: „Nõder saab tugewa läbi arapäästetud.“

3. Nõnda ütleb Dunastaja: „Päästa iseennast, ennast ja oma hinge.“

4. Seft Jssand ilmutab seda armulikult oma sõnades: „Sõia seda saladust Minu ja Minu maja laste tarwis.“

5. Kuulge Jssandat, kes ütleb: Pidage muret usu ja lootuse eest, mille läbi see armastus sünnib, mis igawest elu annab.“

6. Selsamal päeval nägi Ta ühte inimest, kes hingamise päeval tööd tegi, ja ütles temale: „Oh, inimene, kui sa tead, mis sa teed, siis oled sa õnnis. Kui sa aga ei tea, siis oled sa hukkamõistetud, sest sa oled käsu üle astunud.“

7. Mis aga teistesse puutub, siis ütles Jeesus nalle: „Mispärast inimestele teie nende imetähtede pärast? Ma annan teile suure pärisosa mida ka tertvel maailmal ei ole.“

8. Ta ütles, näituseks: „Paluge suurt asja, siis saab ka weike teile osaks, ja paluge taewalist asju, siis pärite ka maiseid asju.“

9. Püha kiri käsib meid õieti oma mõistust tarvitada ja sellepärast nõuab ta meie läest järgmist: „Saagu osawateks rahahetajateks, kes wale raha wastu ei võta ja õiget mõistavad alalhoida.“ See ütetus on üks kõige rohkem pruugitavamatest ja laialt tuntud ütelistest.

10. Ja sellepärast ütles Jeesus: „Mina olen nõrkade pärast nõbrats saanud, nälgiijate pärast nälga ja jamunefate pärast jammu kannatanud.“

11. Aga armastuse kohta ütles Ta: „Armastus katab palju pattusi kinni.“

12. Kui sa oma wenda oled näinud, — ütles ta, — siis oled sa oma Jumalad näinud.

13. Jeesus ütles: „katske, Mina teen wiimased esimestega ühe wäärilisteks.“

14. Jeesus ütles mulle: „Kui teie ei tee ülemist alumisees ja — pahemad paremaes, siis ei saa teie mitte Minu riiki.“

15. Jeesus maenitseb ja ütles: „Ärge kurwastage Püha Waimu, mis teie sees elab, ja ärge kustutage walgust, mis teie sees paistab.“

16. Ja jälle ütles Jeesus: „Kes abielus on see ärgu saatgu oma naist ära; kes abielus ei ole, see ei pea naist võtma.“

17. Sest Püha kiri ütles: „Inimene kes ei ole weel läbi katsutud ei ole weel tõe wääriline.“

18. „Sga ühele on antud Jsaft tema wäärtus tema tegude järele.“

Beale nende üteliste, mis pp. kiriku isade kirjadest on wõetud, on weel, nõnda nimetatud, Jeesuse „Dogia“ tuttawad, mis Goensel ja Gent Oksirint'i papiiruses ülesleidis:

1. Katsu et sa oleksire oma wenna filmast wõid wälja tõmmata.

2. Jeesus ütles: „Kui teie maailmasti ennasti lasete ahwatleda, siis ei saa teie mitte Jumala riiki, ja kui teie mitte hingamise pääwal ei puhka, ei saa teie Jsa näha.“

3. Jeesus ütles: „Ma seisan maailma keskel, ja ilmusin

neile lihask, ja leidfin ucid joohnud olewad, ja ei leidnud nende kestel kedatit, kes olesk jänutanud, ja Minu hing on turh inimes- te laste pärast, sest et uad omask südamesk on pimeskud ja (ei mär- ka oma waesusk)."

4. Jeesusk ütles; „Kusk aga rahwask leidub. . seal olen Mina nendega. Tõstke kiwi üles ja teie leiate Mind seal; lõhtuge puu kildudeks, ja Mina olen seal."

5. Jeesusk ütles; „mitte ainumadgi prohwetid ei wõeta tema isamaal wastu, ja ükski arst ei katsu oma tutawate kestel rohit- senist ettevõtta."

6. Jeesusk ütles; „Sinn mis kõrgele mäe peale ehtud ja kinkustud on, ei wõi maha langeba, ehk warjule jääda. . ."

7. Jeesusk ütles; „Sa kumled. . ."

Et wiimasel ajal Egiptusk palju niisugusk ülesleidusk ette on tulnud, mis llue seaduskese ja Apostilkite ajaskse puntuwad, siisk on ka wäga wõimalisk, et sarnask ütelsk weel rohkemal arvul saab walge ette tulema. Keegi Saksa õpetlane ütles hiljuti, et ta sug- gi ei imestleks, kui korraka Riiskuse oru papiiruskide hullask mõne Piiska kirja raamatu algusk kirja (autografi) ülesleitask.

Kohtu otsusk Kristusk üle.

Ühes Pariisk ajalehes awaldas markiisk Kawa järgmise teate: „Dotamata juhtumise läbi üks kõige tähtsam kohtulik dokument meie kätte sattunud, millega ajalulol kunagi tegemisk on olnud: nimelt kohtu otsusk Kristusk üle. Selle dokumendi siisk on järgmine: „Kohtu otsusk, mis Pontiusk Pilatusk, Alam- Kallilek asewalitsejaka poolt on antud ja mis määrab, et Jeesusk Natsaretisk peab ristik surma surema. Tiberiusk 17mal walitsusk, aastal, 25 märtsi kuu päewal, pühask linnask Jerusalemas, kui Anna ja Kaiwas Sumalask ärawalitsetud rahwaka ülemateks preestriteks Pontiusk Pilatusk aga Alankalilek asewalitsejaks ja kohtu esinikutsk oli, sai Jeesusk Natsaretisk ristik surma kahe kurjategijaka wahel mõis- tetud. Suured ja tõsised tunnistused rahwaka poolt tunnistawad järgmisk: 1) et Jeesusk on petisk; 2) määsaka: 3) käska waen- lane; 4) nimetab ennast Sumala Pojaks; 5) nimetab ennast Siiskraeli kuningaks; 6) astus templiskse rahwaka saatel, kes palmi offi läesk lantsid . . . (Pilatusk) käsib, et Korniliusk, eskmene cen- turio, teda nuhtluskse platsile peab saatma. Selle läbi kätatsk, et keegi rikask, ega waene ei pea Jeesuskse surmamiskst tatistama. Tun- nistajad, kes selle otsuskse alla on kirjutanud, on järgmisked: 1) Daniel Tobani, warisker; 2) Joannes Sorobabel; 3) Kasa- el Tobani; 3) Kapet, ametnik." See kohtu otsusk on tantud lau- kse peale joonistatud. Niisugusked lauakesked said iga suguharule

saadetud. Laualese, millest siin jutt on, leidsid Brantsuse kuning-
 likud komisaarid ühest walgest marmorist anumast lastikaewamiste
 juures Aguileas. Arakija sellest dokumendist ostis lord Howard
 2890 frangi eest ära. Kui palju aga see tähtis dokument usalduse
 vääriline on, selle üle on, enne õpetlaste ja usuteadlaste uurimist,
 raske otsustada.

Kristuse furnulina.

Turini linnas hoitakse weel praegu ühte kallist mälestust alal,
 mis Kristuse furnulina nime all tuttav on. Nimetatud lina oli
 weel XI aastasajal Bizantsis, kadus sealt aga XIII aastasajal ära
 ja ilmus uuesti XIV aastasajal Itaalias. Ta on isäramis peeni-
 kesest linasest riidest tehtud ja mitmeti tähele panemise väärt: ta
 on üleni mustade, walfjate ja pruunide plekkidega kaetud, mis, näh-
 tawasti, risti pealt maha wõetud keha kujutamad. Naelte asemel
 käte ja jalgade, ja oda haawad külje sees on selgesti tunda. Pea
 on auustuse vääriline ja ilus, ja tema küljes wõib löökide armist
 ja kibuwitsa krooni pisteid märgata. Keha on mõlemist küljest, selle
 järele, kuidas ta kinni mähitud oli, lina peale kujunenud.

Senini awaldati selle jäänusele ainult usulist auustamist, nüüd
 on aga ka õpetlased oma tähelepanemist tema peale juhtinud. Pro-
 fessor J. Debage sellekohase uurimise tagajärjed on õige huwita-
 wad. Turini peatrikus, — nõnda kõneleb professor, — hoiatse
 ühte reliquiat alal, mida terme katoligiusuline maailm austab, —
 nimelt furnulina, millesse Jeesuse Kristuse kõige puhtam Jhu oli
 mähitud. See reliquia on Sawoja kuningliku kaja omandus ja
 punaste plekkidega kaetud, mida katoliiklased Kristuse werels arwa-
 sib. Professor J. Delage aga tõendab, et need plekid muud ei ole,
 kui tõsine Kristuse Jhu päewapiltlik kujutus, kuid negatiivlist laadi.
 Kui sellest kujutusest positiiv sai üleswõetud, siis ilmus päewapildi
 klaasi peal täieline inimese kuju. Suurendama klaasi abil oli wõ-
 malik käte ja jalgade küljes naelte asemel, külje sees odaga löö-
 dut haawa, kibuwitsa: olkade pisteid, ja piitta löökide armist sele-
 tada. Kuidas on see aga võimalik, et sarnane kujutus lina peale
 wõis tekkida? Seda katsutakse järgmiselt seletada. Mitmed ollu-
 sed, ja nimelt tšingi aur, wõiwad pimeduses, ühe eht teise asja
 peal, negatiivliski kujutusi sünnitada. Terme rida katseid wõeti li-
 naga ette, mis aloe ja õliga täidetud oli, — ja misjagune õliga
 Ewangeliumi kirjelduse järele see lina, mille sisse Kristuse Jhu
 mähitud sai. Need katsed tõendasidki seda arwamist, et inimese
 keha wäljaauramised, teatawatel tingimistel, sarnase riide peal pu-
 nakat karwa negatiivliski päewapiltliku kujutuse wõiwad sünnitada.
 Nõnda wõisigi ka ülemal nimetatud kujutus Turini lina peal tek-
 kida.

Uued ajaloolised teated Babeli torni üle.

Uued teated, mis nimetatud ehitust püüdatavab, on IV aastajasi pärit ja õige huvitav. Wiljakandjas orus, Eufraati jõe alumises osas, tekkis juba õige waratselt Babeloni kuningriik. Tema algus peitub minewiku pimetuses, kuid üks asi on selge, et hariidus ja kultura seal kõrgel järjel seisid, kauplemine ja kunst õitsesid, preestrite seisus oma teaduste pärast, iiearanis astronomias suure auu sees oli, ja et hiljemal ajal Babeloni ehituskunsti iätised terwe ilma õpetlaste tähelepanemist oma peale tõmbawad. Kõige wane-maks Babeloni ehituseks arwatakse, nagu teada, Babeli torni, millest 1 Moosese raamat kõneleb. Seal jutustatakse tema ehitamisest, mis teelt segamisega lõpes, kuid pärast poole ei leia meie enam ühesgi ajaloolises dokumendis misgit märkust selle määratu ehituse üle. Nüüd on aga üks senini tundmata Greeka keelne käsikiri üles-leitud, mis arwatavasti, Babeli torni seifukorrast IV aastajaja esimesel poolel p. Kr. s. kõneleb. See käsikiri sisaldab ühe Wana-Baldea templi kirjelduse. Kirjanik, keegi greeklane Harpation, oli teda waatamas käinud, tema suuruse punkti peal äramõõtnud ja isegi geograafilise seifukoha ülesmärkinud. Professor de Meit arwamise järele on Harpationi poolt kirjeldatud tempel ja „Babeli torn“ üks ja seesama ehitus. Kuningas Nebukadnetsar, ligi kuussada aastat enne Kr. s., parandas selle torni ära ja tegi ta peal kirja, et ta ligi 40 põlwe enne teda oli ülesehitatud. Harpationi kirjast leiame meie ka weel, et selles templis isegi neljandamal aastajal jumalateenistust oli toimetatud, kuid 380 aastat ei julgenud inimesed, tema wanaduse pärast sinna enam tulla. Torn seisis 94 kilomeetrit Ktesifonist eemale, Babelonist lõuna pool, määratu aluse peal, mille pitus igapidi 184 meetrit ja kõrgus 75 jalga oli. Selle aluse peal seisis kuue astmeline ja neljanurgeline toru.

Iga astme paksus ulatas 28 jalani. Üleweel otjas seisis 15 jala kõrgune altar. Kõik need astmed, ühes alusega, ulatasid 67 meetri kõrguseni. Esimese astme pikkus oli igapidi 43 meetrit. Altari juure wiis 365 astmeline trepp, mis aasta päiwi tähendas. Nendest astmetest olid 305 hõbedast ja 60 kullast. Iga seitsme astme järele, mis nädala päiwi tähendasid, oli neljanurgeline plats, nõnda et neid ühte koku 52 oli. Harpationi kirjeldus tõendab õpetlase Opperi uurimist Babeli torni seifukoha üle, mille ehitus kord pooleli oli jäänud ja millest Nebukadnetsar pärast poole suu-repäralise templi ehtas.

Rasulifud juhatused

1. Abinõn tindiplekkide kaotamiseks pöranda-waipadest ja riidest.

Wärsteid tindiplekkide wõib nimetatud asjadest selle läbi lasta, et plekk puuwilla topikese ehk luitwatamise paberi sisse lastakse imebada. Pärast seda kallatagu pleki peale sooja piima, luitwatatagu see uue puuwilla topikese ehk luitwatamise paberiga ära. Nõnda tehtagu mitukorda järjestikku, kuni tindiplekk täitsa ära taob. On plekk juba ära kuivanud, siis kallatagu selle peale piima ja lastagu seda mõni aeg seista; alles siis, kui tindiplekk läbi täitsa märjaks on saanud, tehtagu nii, nagu eespool öeldud.

2. Lambiõliga ümberkäimine.

Lambiõli ei peaks mitte ilalgi klaas-ehk läbipaistwates riistades, ega niisuguses kohas, kus päike peale paistab, hoitama. Päikese kiirte tegewuse mõjul kaotab lambiõli palju oma walgustamise jõuust. Niisamati tuleksiwad klaaspotidega lambid ilka päewal warjus hoida.

3. Knidas terasest tööriistu roostetamise eest hoida?

Tööriistad wõitagu seguga, mis 16 grammist lampferist, 450—500 grammist searaswast ja 500 grammist grafitist koostu on pandud. Pärast wõidmist lastagu töö riistu õõ-päew luitwada ja öerutagu siis pehme närsuga luitwaks.

4. Were jooksu waigistus.

Werd wõib kõige paremini ja lihtsamalt selle läbi raskete haawade seest jooksmast takistada, et haawa pääle topikene puhast puuwilla, mis enne leewa wee sisse oli lastetud, pandakse. Tega järg on ootamata, ka siis, kui weresoon on wiga saanud, jääb werejooks kohe lünni. Kui puuwilla topikene kiilma wee sisse lastakse, siis ei mõju see nii hästi.

5. Knidas walmistatakse head tärklisi.

Head tärklisi saabakse, kui 1½ torteli wee sisse üks theelustika täis gummi tragenta segatakse. See wedelik kallatakse pudelisse ja segatakse enne hästi läbi. Seesugune tärklis ei minna ilalgi mitte halwaks.

6. Pärm proow.

Kui tahetakse teada saada, kas pärm hea on, siis lastagu wärsket sulat pärm üks tili palawasse wette laskuda. Kui see tili warsti wee peale tõuseb, on pärm hea, langeb ta põhja — on pärm halb.

7. Piima wärske hoida.

Piima hoitakse see läbi wärske, et teda anumaga palawa mee sees 40—50 graadi palawaks minna lastakse, tahets tunnits ühes anumaga wee sisje pannakse ja siis 15 graadi soojaks lastakse jahtuda.

8. Sügelised.

Kõige parem ja odavam rohi sügeliste wastu on Solutio Flemingi, mis aptegist 15—20 kop. eest saada. Sellega määratakse paar korda tohad, kus sügelised seisawad, kottu ja sellega on ka sügelise elutad surub.

9. Wanade kartulite maiku

tehtakse selle läbi paremaks, et keewa wette, milles neid keedetakse pähtli suurune ita lupja pannakse.

Mõttekerad ja wanadsõnad.

Aasta ei ole aasta wend.

Wale keel ajab maailma põlema.

Enne mõtle, siis ütle.

Digus elab kõige wanemaks.

Sugulased oma, kaup mõdras.

Sugulasega sõõ ja joo, aga ära temaga äri aja, ega asju õienba.

Byzanti wanasõna.

Ülemaks kui hõbewara,

Kallimaks, kui kullakoormat,

Kuleb tarkus tunnistada.

Kalewipoeg.

Wõlg on wanast mõõra oma,

Laenust ei saa jukalaba,

Pettusest lunda põialta;

Dige tasub teise oma,

Tasub wõla tõrkumata.

Kalewipoeg.

Sõna pärast on inimest targaks, aga ka rumalaks peetud.

Selle pärast peame väga ettevaatlikud selles olema, mis meie ütleme.

Hiina wanasõna.

Armasius nõuab, et meie kõik andeks anname ja ufustame

A. Rüng'a

raamatu- ja kirjutusmaterjali
kaupluses

Bärnus, Rüütli nultsas Nr. 49.

on saada kõiksugu kantselei ja kooli tarwitusi; kõiksugu
kooli-, waimulikka- ja ilmalikka

== raamatuid, ==

mitmes keeles Piiblid ja Testamentid. Pilt-
postkaarto, albumid, koperimise- ja konto-
raamatuid, kooli atlased, ranitsad, pliiatsid,
sulga ja m.

Olivärwi pilda, jalutusteppa, pressitud mesikärga
ja muud mesinikkude tarwitusi.

Speaaranis on kõik ilmunud

uued paremad raamatud

kohe saada. Mõndasama ka veel jaadawal olevad
Digenju raamatud.

Kõigi eestikeelsete ajalehtede tellimisi
ja kuulutusi toimetatakse korralikult ja ruttu.
Seatakse ka raamatukogude tarwis nimekirjad
kokku ja muretssetakse raamatuid.